

Ponedjeljak, 14. mart 2005.
Svedok Beri Lituči (Barry Lituchy)

Otvorena sednica
Optuženi je pristupio Sudu
Početak u 10.14 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA ROBINSON: Dozvolite mi da na početku kažem da smo zakasnili sa početkom današnje sednice i to zato što je ranije u ovoj sudnici održana jedna druga sednica. Imajući u vidu da počinjemo kasnije, zasedaćemo do 11.20 minuta, onda ćemo da imamo pauzu od 20 minuta, zatim ćemo da zasedamo od 11.40 do 12.50, još jedna pauza od 20 minuta i onda od 13.10 do 14.20. Mislim da smo sada na javnoj sednici, gospodine Miloševiću, nastavice da radimo na javnoj sednici, zasada. Želim da vas podsetim da ste predvideli da će glavno ispitivanje ovog svedoka da traje dva i po sata, dva sata, a jedan i po smo već potrošili ili možda malo više. Molim vas da počnete.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala vam, gospodine Robinson (Robinson). Na javnoj smo sednici, gospodine Lituči (Barry Lituchy) i ja neću pominjati ime Albanca na kome smo stali, a nema potrebe da se dalje pušta traka, tamo smo videli. Skrećem vam pažnju na stranu 135 transkripta gde je jedan od članova vaše radne grupe ili delegacije, to je na dnu strane 135 transkripta, postoji, naravno, na traci, pita u vezi sa, sa pristupanjem UČK (OVK, Ushtria Clirimtare e Kosoves), pa onda ovaj Albanac o kome je reč i koga smo videli na traci kaže: "Mislim da su se mnogi pridružili, jer su bili prisiljeni da to učine. Ako je neko odbio da im se pridruži, oni bi ga mučili ili ubili. Obično bi rekli da su ti ljudi nestali. 'Niko

ne zna gde su, nestali su i da niko ne zna gde su.” To se nalazi pod znacima navoda, jer je on citirao ono šta je tada rekla OVK. “Ljudima su njihovi životi dragoceni, pa je bolje priključiti se OVK nego biti ubijen”. Samo ovo da raščistimo. Pošto je pod znakom navoda, “obično bi rekli da su ti ljudi nestali. Niko ne zna gde su, nestali su i niko ne zna gde su”. Da li je taj sa kojim ste razgovarali, tu citirao ono šta UČK govori?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Okrenite sada samo jedan list, pri vrhu strane 137 vi ćete videti da ovaj isti, ista ova ličnost koju ispitujuete kaže: “U svakom slučaju Albancima naude svi sa svih strana, ali najviše pate od bombardovanja NATO. Više od 300 Albanaca ubile su bombe NATO”. Da li je on nešto više govorio o žrtvama Albancima?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ono šta je meni posebno upalo u oči u onome šta je on rekao je činjenica da je putovao sa predstavnikom Ujedinjenih nacija (United Nations) i to po celom Kosovu tokom bombardovanja. I on je, dok je bio sa tim predstavnikom Ujedinjenih nacija, video smrt, razaranje, ubijanje Albanaca u bombardovanju koje je vršio NATO i on je dosta dobro znao šta se dešava na Kosovu, jer nam je rekao da je tada, tokom bombardovanja, sa predstavnikom Ujedinjenih nacija proputovao celo Kosovo. Meni to govori da je dosta dobro znao koliko je to bombardovanje naudilo Albancima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, hvala, gospodine Lituči, molim vas okrenite još jedan list. U ovom velikom pasusu gde on daje dugi odgovor ...

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Na kojoj strani?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: 41. Izvinjavam se, 39.

SUDIJA KVON: Ja bih želeo nešto da primetim, gospodine Miloševiću. Ukoliko se budete držali ovog transkripta, mislim da

moramo jasno da damo do znanja da su prevodioci obavestili Pretresno veće da postoje značajne, ne male, značajne razlike između onoga šta je taj Albanac svedok rekao i onoga šta stoji u transkriptu. Možda će nam biti potreban bolji prevod tog razgovora.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, dozvolite da vas obavestim da smo mi radilo preko vikenda, ja nisam lično uspeo to da rešim ...

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Dozvolite mi da nešto kažem. Morao sam to da kažem ranije. Nakon što smo primili tu informaciju od prevodilaca, mi smo naložili da se taj dokument prevede u prevodilačkoj službi ovoga Suda. Oni su nam rekli da će taj dokument da prevedu, međutim, imajući u vidu količinu posla koji imaju, to će verovatno da potraje neko vreme.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, samo da vas podsetim. Ja sam ukazao na slabosti prevoda i zamolio sam vas da imate u vidu da autentičnim smatram kao dokazni predmet ono šta ljudi zaista govore, dakle magnetofonsku, odnosno video traku. Ovde ovaj transkript služi kao pomoćno sredstvo, ali autentično je ono šta oni govore i šta se može videti na video traci. Ako ima tu nekih bitnih razlika, onda to je drugo, ali video traka je ono šta je autentično. Mogu li da nastavim?

SUDIJA ROBINSON: U redu, izvolite, nastavite, uzećemo to u obzir.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dalje, na strani 139, pri vrhu, gde on govori o pokušajima pregovaranja i tako dalje, on kaže, citiram ga ovde, to je u sredini pasusa koji je pri vrhu strane: "Kosovo je višenacionalna, višekulturna i viševeraska zajednica, na žalost ne može da se nađe mnogo takvih nacionalnih grupa na Kosovu. Srbi, Romi, Muslimani, Egipćani, Albanci koji ne podržavaju političke cil-

jeve, pobjegli su sa Kosova. Možda će jednog dana ono biti u potpunosti očišćeno i na Kosovu će ostati samo jedna nacionalna grupa. Ovih dana vojnici OVK ubijaju ljude koji rade u poljima. Mislim da svi ljudi u zapadnim zemljama koji ne smatraju da im njihove vlade govore istinu, moraju da izvuku istinu iz naše zemlje". Recite mi, gospodine Lituči, da li vam je, pošto vidimo da ovaj svedok veoma daje opširne odgovore na razna pitanja, jeste li vi od njega tražili da on daje opširne odgovore ili je on nastojao da da objašnjenja, sa obzirom na svoju profesiju, a koja su, kako bih rekao, opširnija i detaljnija od ovih ostalih?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da, detaljnije je to objašnjavao zato što je mnogo toga znao o tome šta mi tražimo, kakve informacije nas interesuju, kakva pitanja postavljamo i on je želeo i bio u stanju da veoma dobro odgovori na ta pitanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I ako okrenete još ovaj poslednji list pre nego što počinju fotografije, tamo gde ga pitaju, to je 141. stranica, kako je napustio i tako dalje, to je kontekst u kome on kaže: "Jednog dana pre nego što sam napustio Kosovo, jedna žena došla je u moj stan i rekla da ukoliko ljudima kažem da su moga oca ubili Srbi, da bih mogao da imam položaj u OVK. Sjedinjene Američke Države (United States of America) su debelo umešane sa OVK. Oni zajedno rade. Zašto Sjedinjene Američke Države nisu učinile ništa pre nekoliko meseci kada je OVK ubijala građane na Kosovu. Sjedinjene Američke Države su preduzele nešto tek onda kada se OVK našla na rubu uništenja". I onda objašnjava: "Šta da čovek misli kad vidi Medlin Olbrajt (Madeleine Albright), predsednika Klintona (Bill Clinton) i Hašima Tačija (Hashim Thaqi) zajedno. I onda Olbrajtova poljubi Tačija". Dakle, šta vam je ovaj svedok govorio, sobzirom da ste vi Amerikanac i razgovarali sa tom grupom, šta vam je on govorio o postavljanju američke strane u ovim događajima, pogotovo u vezi UČK?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: On je sasvim jasno dao do znanja da, prema njegovim saznanjima, a mi smatramo da on mnogo toga zna, da su Sjedinjene Američke Države podržavale OVK. Želeo

bih tome da dodam još u vezi sa vašim prethodnim pitanjem koje ste mu uputili, predsedniče Miloševiću, da je oca tog čoveka ubio UČK u periodu pre bombardovanja. On nam je to rekao i meni se čini da je to možda njegov najači motiv, činjenica da je ta organizacija ubila njegovog oca.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, da li sam vas dobro razumeo da mogu da pitam svedoka i ono šta je gospodin Najš (Nice) pokrenuo u vezi sa naknadnim kontaktom sa ovim svedokom ili ne?

(Pretrեսno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Dozvolićemo vam da postavite ta pitanja, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Lituči, gospodin Najš je objasnio pred početak prošle sednice na kojoj ste vi svedočili o vašim intervjuima sa ovim svedocima, da je on uspeo da kontaktira ovog svedoka.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da, u redu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Parafraziram samo. Svedok sada živi na Kosovu i svedok kaže da je on to šta je rekao u vašem intervjuu morao da kaže, jer su sa vama u sobi bili neki pripadnici tajne policije Srbije ili Jugoslavije, nije bitno kako je on to precizirao, u civilnom odelu. Molim vas da mi odgovorite da li je, vi ste već odgovorilo da niko od vlasti nije prisustvovao, ali da li je bio neki pripadnik policije u civilnom odelu ili u bilo kom odelu ili bez odela ili u uniformi ili bilo kako, u bilo kakvom kontaktu sa vama ili svedocima sa kojima ste vi razgovarali?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Časni Sude, nisam čuo da je gospodine Najš ...

SUDIJA BONOMI: Da, da upravo sam to mislio. Ja želim da mi prvo kažete kada je i gde je rekao gospodin Najs to šta vi kažete da je rekao?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Bonomi (Bonomy), on je to rekao pred početak sednice da je sa ovim svedokom komunicirao i ja sam to čuo svojim ušima. Ja sad to nisam tražio ponovo u transkriptu. Kaže da je svedok objasnio kako je bio neki predstavnik policije u civilnom odelu. Da li to sad ima u transkriptu ili nema, ja to zaista ne znam, ali ja sam to čuo i to su čuli i drugi.

SUDIJA BONOMI: Ali izgleda da gospodin Lituči i ja to nismo čuli.

SVEDOK LITUČI: Ja sam ga čuo da je on samo razgovarao sa ovim svedokom, ali nisam čuo o policiji.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, nemojte da nastavite tom linijom ispitivanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ostaviću to onda kad budem pregledao transkript. Gospodine Lituči, vi ste maločas pomenuli da vas je upravo taj svedok obavestio da su mu pripadnici UČK ubili oca?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da, tačno je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A kada je ...

SUDIJA KVON: Izvinjavam se što vas prekidam. Želeo bih da podsetim strane da je gospodin Najs rekao na strani 2, red 19, citiram: "On je objasnio da je u vreme kad je održavan razgovor, osim ove dvojice ljudi koji su spomenuti juče u prostoriji bili i policajci u civilu, pripadnici Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije". Da li sam u pravu, gospodine Najs?

TUŽILAC NAJS: Da, to se slaže sa mojim sećanjem. Pokušavam sada da pronađem taj pasus u transkriptu.

SUDIJA ROBINSON: Dobro, u svetlu ovog razjašnjenja koje je dao sudija Kvon (Kwon), kome ćete sigurno da budete zahvalni, možete da nastaviti sa vašim prethodnim pitanjem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Zahvaljuje gospodinu Kvonu što je uspeo da to nađe. Molim vas, gospodine Lituči, da mi odgovorite na pitanje da li je bilo kakav policajac u civilnom, necivilnom ili bilo kakvom odelu ili bez odela bio sa vama u prostoriji?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: To je čista fabrikacija i to sasvim besmislena.

SUDIJA ROBINSON: A zašto je to besmisleno?

SVEDOK LITUČI: Pa mi smo došli sa tim ljudima da razgovaramo. Glupo je izneti tvrdnju da smo mi tamo došli sa srpskom policijom. To se meni čini sasvim apsurdnim.

SUDIJA ROBINSON: Hvala.

SUDIJA BONOMI: A da li je tamo neko drugi bio prisutan?

SVEDOK LITUČI: Da, tamo su bila dva predstavnika federacije Roma. Treba li da navedem njihova imena? Mislim da su njihova imena u transkriptu. To su bili gospodin Damjanović i gospodin Haliti.

SUDIJA ROBINSON: I to su bile jedine dve osobe u sobi?

SVEDOK LITUČI: Mislim da je to tačno. Možda je sa njima bio još jedan Rom. Možda. Ali, koliko se ja najbolje sećam, tamo su samo bili ljudi iz federacije Roma i mi.

SUDIJA ROBINSON: Znači to se odnosi na sve razgovore koje ste obavili?

SVEDOK LITUČI: Da, da apsolutno. Da, to su bili samo Romi. Kad smo razgovarali sa Romima, razgovarali smo samo sa Romima. A kad smo razgovarali sa albanskim izbeglicama, onda su sa nama bile samo albanske izbeglice i nekoliko Roma, u hotelu tada.

SUDIJA ROBINSON: Možete li da nam kažete kako ste uspeli da stupite u kontakt sa tim ljudima? Da li ste trebali da dođete do njih putem službenih kanala?

SVEDOK LITUČI: Ne, to su mi pitanje već postavili. Ja ću sada na njega da vam odgovorim malo detaljnije. Mi smo, zapravo, bili pomalo razočarani, da se tako izrazim, da nismo mogli da dobijemo nikakvu pomoć od Vlade za te naše razgovore, jer mi smo mislili da je naša delegacija bila dovoljno važna da je trebal da dobije neku vrstu pomoći. Ali koliko se ja sećam, u to vreme predsednik Milošević je organizovao konferenciju za Srbe iz dijaspore u Beogradu, u stvari mislim da su nam čak rekli da nemaju vremena da nam pomognu zbog toga. To su nam konkretno rekli kada smo stupili u kontakt sa nekim, čini mi se iz nekog ministarstva koje se bavi izbeglicama. Prema tome, ono šta sam ja organizovao, organizovao sam putem mojih ličnih kontakata.

SUDIJA ROBINSON: Koliko je vama poznato da li su državne vlasti znale da vi voditi te razgovore?

SVEDOK LITUČI: Mislim samo nakon razgovora.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, nastavite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Koliko se sećam, gospodine Lituči, vi ste objasnili da ste i sa Albancima sa kojima ste razgovarali stupili u kontakt uz pomoć predstavnika federacije Roma?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Tako je. Dozvolite mi da dodam još jednu stvar u vezi sa tim. Budući da su Romi bili tako očajni, oni su nas potražili, želeli su da učine sve šta mogu da nam pomognu. Bilo je sasvim prirodno da nam pomognu u tim razgovorima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Lituči, vi ste u objašnjenju UČK govorili da je reč, prema kriterijumima koje ste vi mogli da primenite, o jednoj fašističkoj organizaciji koja likvidira neistomišljenike ili političke protivnike. U svetlu tog vašeg odgovora, ja vas pitam da li imate neko objašnjenje za razgovor koji je gospodin Najš imao sa ovim svedokom koji sada živi u Prištini (Prishtine)?

TUŽILAC NAJS: On očigledno ne može da odgovori na takvo pitanje. Ukoliko Sud želi da čuje njegov odgovor, u redu, ali to sigurno neće da bude ni od kakve vrednosti.

SUDIJA ROBINSON: Ja isto ne vidim smisla u tom pitanju. Postavite drugo pitanje, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sobzirom na karakter organizacije koju ste opisali, gospodine Lituči, mislim na UČK, da li ste se obaveštavali o tome kakav je odnos te organizacije prema političkim neprijateljima ili licima koja mogu da iznesu neku činjenicu koja ih kompromituje?

TUŽILAC NAJS: Ista stvar. Tendenciozno, sugestivno, šta god hoćete.

SUDIJA ROBINSON: Mislim da je gospodin Najš opet u pravu. Ovo je veoma sugestivno pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa, pitanje, gospodine Robinson, izgleda veoma sugestivno ako vi nemate u vidu o kakvoj se organizaciji radi. I kakva je stvarna situacija tamo. Ako imate u vidu koliko su

Albanaca pobili koji su njihovi neistomišljenici, čak do poštara koji raznosi poštu, onda bi vam bilo jasno ...

SUDIJA ROBINSON: Ne, vi sada iznosite komentare, gospodine Miloševiću. Idemo dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, sad ćemo da pređemo na vaše razgovore sa Egipćanima i Romima. Ako sam vas dobro shvatio, gospodine Lituči, vi niste tražili da kad je reč o ovim trakama koje ćemo sad da pustimo, koje se odnose na Egipćane i Rome, da one budu zaštićene. One mogu da budu na javnoj sednici, je li tako?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas da pustite klip, odnosno isečak broj 12, pa ćemo onda dalje da idemo. Ovde je, ovde je na početku gospodin Ćerim Abazi (Qerim Abazi) i vidim da on govori, to je na strani 30 ovog materijala, kaže: "Živeo sam u Prištini, došao sam u Zemun Polje", Zemun Polje je inače jedno od udaljenih predgrađa Beograda. Dajte da vidimo ovaj isečak samo ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS: Naša analiza strana od 30 do 45 je pokazala da se to sve odnosi na događaje nakon bombardovanja.

SVEDOK LITUČI: To je netačno.

TUŽILAC NAJS: Ja mislim da bi Pretresno veće trebalo da podseti svedoka da ne sme da prekida dok se Tužilaštvo obraća Pretresnom veću.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Lituči, vaše je ponašanje neprihvatljivo, a moglo bi da se okarakteriše kao nepoštovanje Suda.

TUŽILAC NAJS: Ja sam već rekao da naša analiza kaže da se sve to odnosi na period nakon završetka bombardovanja, pa je zato irelevantno. Ukoliko je meni nešto promaklo, ja ću to da prihvatim, ali, naravno, radi se o nečemu o čemu Pretresno veće treba da odluči, ukoliko želi da sluša o tome.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, čuli ste prigovor koji je izneo gospodin Najš. On kaže da se materijal na stranama od 30 do 45, da je taj materijal irelevantan budući da se odnosi na događaje nakon bombardovanja i da se zbog toga ne odnosi na optužnicu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, ukupno ponašanje UČK o kome se ovde govori se odnosi i veoma je relevantno za ono za šta gospodin Najš tvrdi da je učinila vojska, policija i ostali, a šta se meni stavlja na teret. Ovde se govori veoma, vema detaljno o ponašanju OVK i to, evo, ovde prema Romima, u ovom konkretnom slučaju za koje nikako ne mogu da kažu da su im nešto naneli neku štetu, pa čak su i u većini i iste vere, pošto su mnogi od njih ili većina njih Muslimani.

SUDIJA ROBINSON: Razmotrićemo prigovor.

ADVOKAT KEJ: Ja vidim ovde jedan pasus u kome stoji "11. maja bio sam u policijskom automobilu sa još dvojicom ljudi".

SUDIJA ROBINSON: Gde je to?

ADVOKAT KEJ: Nisam dobio obeleženu verziju. Strana 37. U sredini.

SUDIJA ROBINSON: I šta je smisao tog citata?

ADVOKAT KEJ: "11. maja bio sam u policijskom automobilu sa još dvojicom ljudi. Taj automobil su napali vojnici OVK". Znači da je neki aspekt prisutan ...

SUDIJA ROBINSON: A koji je završni datum?

ADVOKAT KEJ: 10 jun.

SUDIJA ROBINSON: Završni datum 10 jun, 20 jun. Dobro, znači, gospodine Najs, sama činjenica da se neki događaji odnose na period nakon bombardovanja ne znači da je to irelevantno za optužnicu.

TUŽILAC NAJS: Mi, uz dužno poštovanje, mislimo da jeste irelevantno, zato što se bavimo ovde onim šta se ljudima dogodilo pre nego što su napustili Kosovo, zašto su oni bili isterani, a ne onim šta se dogodilo kasnije i zbog čega su išli u Srbiju. To nije nešto o čemu ću unakrsno da ispitujem svedoka. Ovde sada imamo ogromnu količinu materijala i ja jednostavno želim da uštedimo na vremenu.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, dozvoliću vam da vodite svedoka kroz ovaj deo ispitivanja, ali budite selektivni, jer nije sve od kritičnog značaja za vaš predmet i za optužnicu, prema tome budite vrlo selektivni u odabiru pasusa koje ćete da koristite. Na primer, onaj pasus koji je pomenuo gospodin Kej (Kay) je relevantan. Prema tome, usmerite se na takav materijal i imajte na umu da vreme nije neograničeno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Imam to na umu, gospodine Robinson, tu ima još verovatno pasusa u kojima se pominju raniji datumi, ali ...

SUDIJA KVON: Ne dobijamo prevod.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Imam to na umu, gospodine Robinson, ali se razlog zbog koga UČK isteruje Rome u ovom slučaju, ovde sada ne govorim o Srbima ni o drugima, ne razlikuje od razloga zbog kojih je isterivao i dva meseca i tri i godinu dana pre, odnosno mnogo godina pre.

SUDIJA ROBINSON: Počnite, gospodine Miloševiću, a mi ćemo da procenimo da li je to relevantno ili nije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, onda sasvim kratko. Vi imate ceo transkript i imate cele trake, samo kratke isečke ćemo pustiti molim vas, od isečka broj 12 nadalje, pa ću onda da postavim nekoliko pitanja svedoku.

(Video snimak)

Ćerim Abazi: Stan su mi zauzeli, kuću su mi zapalili, došao sam ovde u Zemun, pobegao sam od njih.

Prevodilac: Šta ste još izgubili osim kuće i stana?

Ćerim Abazi: Da, kuću su mi zapalili i opljačkali i zapalili i stan su mi zauzeli.

Prevodilac: Vaša porodica, sva je ovde ili ...

Ćerim Abazi: Da, sva porodica je ovde i braća su izašli koji su pobegli iz zapaljene, ove, kuće, oni se nalaze u Kruševcu (Krushefc) kod Obilića (Obiliq), pod šatorima.

Prevodilac: Da li je neko ranjen ili poginuo?

Ćerim Abazi: Ima dosta, ali mi nismo smeli slobodno da se krenemo po Kosovu, ali uvek ...

Prevodilac: Ne, ne, konkretno, u vašoj porodici?

Ćerim Abazi: Konkretno, ima ranjenih Ö Pa, ne znamo tačno, ne znamo tačno ...

Prevodilac: Samo mi recite vaše ime i prezime. Ime i prezime.

Tahiri Tahir: Tahiri Tahir (Tahiri Tahir).

Prevodilac: Njegovo ime je Tahiri Tahir, on je imao kuću u centru. U kom mestu?

Tahiri Tahir: Magura (Magure), Magura.

Prevodilac: On je Egipćanin.

Tahiri Tahir: Da, imao sam u centar kuću. Bila milicija, vojska, čuvali kuću, dan i noć. Sad niko ne sme da izađe na put, ni žena ni deca, niko ne sme da izađe.

Prevodilac: Šta je onda bilo kada je vojska otišla?

Tahiri Tahir: Šiptari, isterali iz Magura i zapalili 90 kuća i oterali iz kuće ...

Prevodilac: U kom je to gradu bilo?

Tahiri Tahir: Magura. Isterali iz kuće, zapalili kuću. Imao sam čet'ri članova, zemlju, pšenicu, kukuruz, brašno, sve.

Prevodilac: Koliko imate članova porodice ovde?

Tahiri Tahir: Ova omladina šta je ... Imam čet'ri kuće ...

Prevodilac: Ne, ne, koliko ukupno članova porodice?

Tahiri Tahir: 20 članova ... Čekaj, stani malo, stani malo ... Da bude rat sa Šiptarima, eto, to ti je.

Prevodilac: Kako se zovete?

Reza: Ja se zovem Reza (Reza).

(Kraj video snimka)

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Možete, možete da idete dalje.

(Video snimak)

Reza: Mene isterali iz kuće, prvo mene i ubili mi brata. U Kosovo polje (Fushe Kosove). Ja živim preko pruge, "Mika Krstić". Imam 45 članova i isteran sam iz kuće, isto nemam gde da idemo i mi smo bili, kaže, "bežite odmah ...

Prevodilac: Ko je došao?

Reza: Albanski ...

Prevodilac: Teroristi, da li su bili u uniformama ili ...

Reza: Ne, ne bili na uniformi i bez uniforme, ovako su bili.

Prevodilac: Koga ste znali?

Reza: Znali, ali ja sam bio taj dan, radio, žena mi bila ...

Prevodilac: Koga ste znali imenom i prezimenom?

Reza: Ne, ali žena je bila, a ja da sam bio, ja bi' znao.

Prevodilac: Šta vam je uzeto, osim te kuće?

Reza: Nije kuća, nije zapaljeno sada sve, ali je nas 45 ... Mi spavamo gde stignemo.

Adem Beriša: Ja sam iz Obilića, ja se zovem Beriša Adem (Adem Berisha) i imam osam članova porodice.

Prevodilac: Da li je unuk ili ...

Adem Beriša: Unuk, unuk. Ja sam ovde od tih trideset stranih ... Ja lično. Samo ja imam jednoga sina. Jednoga sina mi ubili od 12 godina, Šiptari. Evo ga sin, evo ga sin.

Prevodilac: Koje je njegovo ime?

Adem Beriša: Beriša Iljaz (Iljaz Berisha).

Prevodilac: Oni su iz Pitsburga (Pittsburgh) iz Pensilvanije (Pennsylvania) i oni žale što se sve to desilo i saučestvuju u vašem dubokom bolu.

Adem Beriša: I još jednom hvala. Mene su napravili, više sa moju ženu. Ovo je moja supruga, pomeri se malo. Vidi kakva je moja supruga, pogledajte.

Prevodilac: Da li znate imena ljudi koji su vas maltretirali?

Adem Beriša: Da, znam, moje komšije su. Krasnići Nebih (Nebih Krasniqi).

Prevodilac: Ko drugi?

Adem Beriša: I Krasnići, dva brata su bila, Krasnići Nebih i onaj drugi, kako se zvaše, Habib (Habib Krasniqi). Ovako su, izišli pred mene, ja sam bio u radni odnos, pred mene su mi opljačkali kuću, pred mene i moju suprugu.

Prevodilac: Koja je adresa bila?

Adem Beriša: Moja adresa je Jug Bogdanova 270, Obilić.

Prevodilac: Šta ste osim kuće i sina izgubili?

Adem Beriša: Ništa drugo. Izgubio sam i posao, 26 godina radni staž i moj sin posao izgubio pos'o isto.

Prevodilac: Gde ste radili?

Adem Beriša: Ja sam radio u "Elektroprivredi Srbije". Isto, evo dokaz da vam dokažem. Oca su mi ubili i dva strica su mi ubili. Ja sam pobjegao kao danas, sutradan, u četvrtak, pre mesec dana ubili mi i oca, i dva stričeva, Šiptari mi ubili.

(Kraj video snimka)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, zaustaviću emitovanje trake, jer hoću da vam postavim neka pitanja. Problem koji ja imam je da procenim period kada su date ove izjave svedoka. Da li je to bilo koji se odnosi optužnica? Jasno je da neke od tih izjava nisu iz tog perioda i ne znam na koji način ćete moći da dokažete da događaji na koje se odnose ove izjave spadaju u period koji se odnosi optužnica, jer čini se da je ovde reč o vrlo opštim izjavama. Ali prvo želim da čujem vaš odgovor i onda da čujem stav gospodina Najsa i gospodina Keja. Mislim da ne treba da nastavljamo ukoliko ne možete da dokažete da se period u kom su date ove izjave odnosi na optužnicu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, nema sumnje i to smo na početku ustanovili, ovi intervjui su rađeni, kako je svedok rekao, u avgustu 1999. godine. U avgustu 1999. godine su intervjui, ali ljudi govore o onome šta im se dešavalo u vreme rata i u vreme sukoba na Kosovo i, naravno, posle tih sukoba na Kosovu kad su bili isterani. Ja nemam ništa protiv da vi ne gledate dalje snimke, ja mogu svedoku da postavim jedan niz pitanja u vezi sa ovim šta su mu rekli svedoci, na šta se može osloniti na snimke i zamoliti ga samo da kaže ono u vezi sa izjavama svedoka, a što se odnosi na vreme koje vas interesuje. Ništa drugo.

SUDIJA ROBINSON: To je od važnog značaja za nas. Gospodine Kej.

ADVOKAT KEJ: Ponašanje nakon perioda na koji se odnosi optužnica može da bude relevantno u opštem smislu, da se pokaže u kakvom stanju su bile druge grupe u okviru društva kosovskih Albanaca i kako su uopšte reagovali na Srbe koji su bili etnička manjina u tom konkretnom regionu. Dokazi koje je Tužilaštvo prezentiralo je da su kosovski Albanci bili izloženi represiji, diskriminaciji od strane snaga jugoslovenske Vlade. Međutim, ako se pokaže da i druge grupe tvrde da su bile izložene takvoj vrsti ponašanja i u periodu na koji se odnosi optužnica i pre izbijanja sukoba, ali da se to nastavilo i nakon sukoba, onda to u suštini potvrđu-

je ispravnost onoga šta tvrdi gospodin Milošević. Iako je reč o ograničenom značaju u odnosu na ono šta se nalazi u optužnici, ovaj pasus može da potkrepi snagu njegovih argumenata u jednom opštem smislu.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS: Ja imam malo toga da dodam. Čini se da su ti ljudi otišli na kraju ili nakon bombardovanja, otišli za Srbiju. Mi se, u stvari, bavimo onima koji su napustili Kosovo iz drugih razloga i otišli u Makedoniju i Albaniju (Albania). Ali korišćenje ovog materijala da bi se pokazao stav OVK je problematičan imajući u vidu događaje o kojima govorimo, dakle događaji od 11. maja, stranica 37, da je do svega toga došlo nakon promene toka sukoba i da je to izazvano bombardovanjem ... Međutim, vidi se da ljudi ne odlaze sve do iza 26. juna, ako pogledamo dalje šta stoji na stranici 37, tako da ja ostajem pri svom prvobitnom stavu da ovaj materijal ne može da ima neku veliku vrednost za Pretresno veće i to nije materijal o kome ću ja unakrsno da ispitujem svedoka.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, ne smatramo da je ovaj materijal direktno relevantan. Imate druge dokaze koji su sasvim jasno relevantni za period na koji se odnosni optužnica i koji mogu da pomognu Pretresnom veću, a mi ne smatramo da će nam ovi dokazi biti od velike koristi. Hajde da pređemo na druge materijale koje imate na raspolaganju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ja imam u vidu da ovaj svedok svedoči, gospodine Robinson. Ne moramo da puštamo dalje trake, ali, evo, ja ću da mu postavim nekoliko pitanja koja se odnose na ono šta su njemu svedoci rekli o vremenu koje vi smatrate relevantnim. Na primer, gospodine Lituči, vi ste razgovarali sa gospodinom Abazijem koji je predstavnik Egipćana, je li tako?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta vam je, šta vam je gospodin Abazi rekao o položaju Egipćana do 1990. godine i posle 1990. godine na Kosovu?

TUŽILAC NAJS: Pre nego što svedok odgovori, možemo li da znamo da li je to pokriveno materijalom u obliku bilo kakvih beleški i da onda, u tom slučaju znamo broj stranice, a ako nije, ako svedok govori na osnovu svog sećanja, onda da to znamo.

SVEDOK LITUČI: Stranica 30. Ako pogledate prvi paragraf gde se pominje ime gospodina Abazija i pogledate poslednju rečenicu, on tu govori o periodu pre 1999. godine: "Nije nam dozvoljeno da kažemo da smo Egipćeni, jer nam je rečeno da smo Albanci pošto je naš jezik albanski." On misli na OVK, jer treba da pomenem da on misli da su Egipćeni bili jedna od romskih grupa, ali su se razlikovali od glavne romske grupe, jer su govorili albanski kao svoj glavni jezik i zbog toga ih je OVK progonio ako se nisu identifikovali kao Albanci, iako su oni, u stvari, bili Romi. I to je to šta on kaže u rečenici i to je jako dobro poznata činjenica o Egipćanima na Kosovu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Lituči, samo da ispravim, u transkriptu se kaže "pre 1999. godine", a ovde on govori pre 1990. godine, a onda kaže u sredini pasusa "devedesetih, kroz demokratski proces mi smo uspostavili svoje udruženje".

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ne, ja sam rekao 1999. godine. To nije u transkriptu, ja sam objašnjavao šta znači ova rečenica u transkriptu, šta je gospodin Abazi, u stvari, govorio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro.

TUŽILAC NAJS: Izvinjavam se što stalno moram da ulažem prigovore na ono šta kaže ovaj svedok, ali sad se opet vraćamo na eksper-

tizu. Ovde imamo vrlo jednostavan paragraf, odnosno odgovor svedoka u jednoj rečenici, odnosno osobe, ne svedoka, osobe koja govori pod imenom Abazi, onda imamo dugačko objašnjenje njegovog odgovora koje daje ovaj svedok. To obično ne bi bilo dozvoljeno, jer to predstavlja komentar, komentar onoga šta je rečeno. Mora da postoji neki pravni pristup u koji može da se uklopi ovo svedočenje.

SUDIJA ROBINSON: Mi ćemo da prihvatimo ono šta je svedok rekao kao činjenični komentar, gospodine Najš. Gospodine Miloševiću, smatram da trošite previše vremena na ovo, a imate važniji materijal kojim biste mogli da se bavite. Vi ste danas potrošili sat i 50 minuta sa ovim svedokom, a najavili ste dva sata. Sada ste premašili to vreme, a imate još mnogo relevantnog materijala kojim treba da se bavite. To je pitanje na koji način upravljate izvođenjem svojih dokaza.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Shvatam, gospodine Robinson, u mom je interesu da vreme koristim što racionalnije. To mogu da vas uverim, ali moram da reagujem na ovo šta je gospodin Najš objašnjenje gospodina Litučija nazvao komentarom. Nije reč uopšte o komentaru. Na kraju pasusa gde se citira Abazi ...

SUDIJA ROBINSON: Ne, ne želim da se time bavite, ja sam se time bavio. Ja sam se time bavio, nema potrebe da svaki put odgovarate na sve u svakoj prilici. Hajde da nastavimo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Hteo sam samo citat da vam pročitam, to nije moj odgovor. To je zaista samo citat. Ali svejedno ...

SUDIJA ROBINSON: Ne, ne, već sam doneo odluku u vezi sa tim. Nema potrebe da to radite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vrlo dobro, gospodine Robinson. Gospodine Lituči, molim vas samo kratko, preći ću preko

nekoliko svedoka i samo kratko odgovorite, molim vas, ako imate nešto šta je svedok rekao, a šta se odnosi na ovaj period koji se ovde smatra relevantnim. Vi ste razgovarali sa gospodinom Sefedinijem (Sefedini)?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je gospodin Sefedini nešto rekao o položaju Roma?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da, jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo ako imate nešto šta se odnosi na ovaj period na kome insistira gospodin Robinson?

SVEDOK LITUČI: Ako bih mogao da dobijem pojašnjenje sudije Robinsona. Vi mislite na period pre marta 1999. godine ili pre juna 1999. godine?

SUDIJA ROBINSON: Pre juna 1999. godine, 20. juna, to je krajnji datum perioda na koji se odnosi optužnica. Treba da pojasnim da Pretresno veće ne primenjuje te datume na mehanički način. Kao što je gospodin Kej već objasnio, mnoge stvari izvan vremenskog perioda na koji se odnosi optužnica mogu da budu značajni iz određenih razloga, ali u ovom slučaju je to nešto šta se odnosi na period posle 20. juna.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Gospodin Sefedini mi je rekao, na stranici 31, kaže da su ga napali pripadnici OVK i prisilili da napusti svoj dom i da im je oduzeta imovina i da su je sada preuzeli albanski teroristi. To bi bilo u tom vremenskom periodu, tri dana nakon vojnog sporazuma na Kosovu. Dakle, ja pretpostavljam da je to onda bio 13. jun, zar ne?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, vi ste razgovarali sa gospodinom Tekijem (Teki) . Da li vam je on nešto rekao ...

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, da li mogu da vam pomognem, nadam se. Ovo je jedan primer onoga šta smo mi radili tokom vikenda. Ako se pogleda odgovor na početku koji se pripisuje Sefediniju i tu se pominju albanski teroristi i pripadnici OVK koje je pomenuo svedok, koliko sam ja shvatio to je jedan primer gde se uopšte ne pominje OVK. Oni koji su pripremili transkript su iz ko zna kakvog razloga dodali stvari kao što su "pripadnici OVK", a to se uopšte ne pominje u originalnom razgovoru. Moramo to da proverimo, taj transkript u odnosu na traku, ali to je jedan od problema na koji smo naišli.

SUDIJA ROBINSON: To bi bila vrlo ozbiljna greška prilikom prezentacije. Ako je tačno to šta kažete gospodine Najs, mi ćemo dobiti prevod prevodilačke službe, a kada to dobijemo, moraćemo ponovo da pregledamo naš transkript i da onda na osnovu toga damo svoju procenu. Možda je to još jedan razlog, gospodine Miloševiću, zbog koga vi treba ponovo da razmotrite vaš pristup ovim dokazima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa ja sam vam rekao da dokaze koje vam dajem, to je traka i ma kakva greška u prevodu, ona za mene nije bitna, bitna je traka i ovo šta svedoči gospodin Lituči. Gospodine Lituči, da li imate nešto karakteristično u vezi sa gospodinom Tahirijem sa kojim ste razgovarali?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da li je to Tahiri Tahir?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, da.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da, to je na stranici 31, mislim da u vezi sa prigovorima koji su ranije dati, ovde ima nešto vrlo interesantno u vezi sa onim šta je rekao gospodin Teki. On je rekao: "Moju kuću je štitila vojska", a odmah nakon što su otišli, njegova sigurnost, njegova imovina, njegov život, čak i životi članova njegove porodice su bili ugroženi. Mislim da je to vrlo važno, posebno za period pre 1999. godine, jer to jasno kaže da je jugoslovenska vojska štitila prava ...

SUDIJA KVON: Možete li ponovo da nam kažete ime?

SVEDOK LITUČI: Izvinjavam se ako pogrešno izgovorim njegovo ime, ali to je Tahiri Tahir.

SUDIJA KVON: Ali u ovom transkriptu se pominje ime Krasnići Tefik (Krasniqi Tefik).

SVEDOK LITUČI: Ne, ne, to je Egipćanin koji je pre njega, imaju slična imena. Šta sam govorio ... Da, on je rekao da je imao kuću u centru Magure, njegovu kuću je štitila vojska, ali onog dana kada je otišla, on, naravno pri tome misli na jugoslovensku vojsku, jugoslovensku policiju, oni su ga štitili, štitili su njegovu imovinu, njegovu porodicu, njegovo pravo da žive tamo i onda su jednog dana oni otišli i zajedno sa njima otišla su njegova prava i njegova bezbednost. On je rekao: "Ja više nisam imao ni hrane, ni imovinu, ni kuću". I mislim da ne treba više to da komentarišem.

SUDIJA ROBINSON: Dozvolite samo da vam skrenem pažnju na nešto šta je pokrenuo gospodin Najš. Pri vrhu stranice je Sefedini i gospodin Najš kaže da su njegovi prevodioci tokom vikenda ukazali na to da se ne pominju uopšte pripadnici OVK. Kakvo je vaše sećanje u vezi sa tim?

SVEDOK LITUČI: Pa, koliko se ja sećam toga, a moje je sećanje osveženo gledanjem transkripta na stranici 31, je da je čovek Sefedini ...

SUDIJA ROBINSON: Ja bih radije da govorite o svom sećanju, a ne o njegovom oživljavanju putem ovog transkripta.

SVEDOK LITUČI: On je govorio o naoružanim Albancima nekoliko puta, ne samo ovde. Ako pogledate kontekst onoga šta je on govorio i ako uzmete u obzir celu njegovu izjavu, ona jasno pokazuje, pominje naoružane Albance koji su ga terorisali. Ako nije koristio

reč "OVK", meni to nije poznato. U svakom slučaju, on je pominjao naoružane Albance.

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam. Napravićemo pauzu u 11.20, kao što sam već ranije rekao. Prva pauza je u 11.20.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ovde, gospodine Lituči, gde vi citirate Tekija na strani 31, to je pretposlednji pasus, odnosno treći odozdo, on kaže: "Ali onog dana kada je vojska napustila to mesto, oni su došli i spalili 19 kuća". Dakle, to se desilo tog istog dana?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je li to ono čega se sećate?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Recite mi, molim vas, vi ste razgovarali sa gospodinom Duljajem (Dulaj), na stranici 34, samo da vam skrenem pažnju na jedan citat. On, kada ga pitate za adresu i tako dalje, on kaže koja mu je adresa i kaže "imam petoro dece, moju ćerku Anesu su silovali vojnici OVK. Tokom noći smo spavali u našoj kući i vojnici OVK su provalili, izvukli moji ćerku i silovali je". Da li se vi sećate razgovora sa gospodinom Duljajem?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Mislim da je gospođa Duljaj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Izvinjavam se, u ovome, pošto nismo mogli da vidimo traku, ja imam samo prezime.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Sećam se, mislim da je reč o ženi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da li se sećate toga, ovog šta sam vam citirao?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se sećate nečega što je karakteristično za svedočenje gospodina Reze?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Možete li da mi kažete broj stranice?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Reza vam je na poslednjoj stranici, u poslednjem pasusu 31. strane, on govori gde je živeo, kaže da mu je brat ubijen, "prvo mi je brat ubijen u Kosovu Polju" i onda govori "u mojoj porodici je bilo 45 članova".

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da. Izvinjavam se, koje je pitanje?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pitanje je šta vam je rekao Reza o ponašanju UČK?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Jasno je da su oni bili odlučni u tome da ubiju njega i njegovog brata. Mislim, samo da to proverim, da je bilo nekoliko primera u kojima sam razgovarao sa Romima i Egipćanima koji su mi govorili da su njihove porodice bile konkretno meta zato što su bili u jugoslovenskoj vojsci pre 1999. godine. Ne znam da li je to jedan od tih slučajeva, ali dozvolite samo da pogledam. Možda to nije jedan od tih slučajeva. Ne vidim da se tu pominje da je njegov brat bio u vojsci, ali bilo je drugih slučajeva u transkriptu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde Reza samo kaže, između ostalog, "prvo mi je brat ubijen u Kosovu Polju" i onda govori o ovim drugim stvarima koje su lakše od ubistva. Da li se toga sećate? Da li se sećate tog razgovora?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pogledajte, molim vas, stranu 35, ovde razgovarate sa Romom čije je ime Beriša (Berisha). Šest pasusa odozdo, pošto su sve po jedan red, on kaže: "Vojnici OVK su me mučili, dvojica albanskih komšija. Ubili su mi sina" i tako dalje. Da li se sećate razgovora sa gospodinom Berišom?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da, naravno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U vezi sa Berišom koji nam je na traci, to smo videli, pokazivao koliko je radio, to je isto neprecizan prevod, on kaže da je radio u elektroprivredi, a prevoditeljica kaže da je radio u fabrici. Radio je u elektroprivredi, mada to nije neka suštinska greška. Na kraju ovog pasusa kaže “vojnici OVK-a su ubili mog oca i moja dva strica”. Da li se sećate razgovora sa gospodinom Berišom?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kad su to vojnicu UČK ubili njegovog oca i dva strica?

SUDIJA ROBINSON: Ovo će da bude poslednji odgovor, pa ćemo posle toga da napravimo pauzu.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ne sećam se kad, stvarno.

SUDIJA BONOMI: Zar se tu ne pominje “pre mesec dana”, “prošlog četvrtka”, negde na pola stranice?

SVEDOK LITUČI: Da, pre mesec dana, dakle to bi bilo u prvoj nedelji jula.

SUDIJA ROBINSON: Onda bi to bilo izvan perioda. Gospodine Miloševiću, to nisu dokazi koji će da nam pomognu. Sada ćemo da napravimo pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, možda biste hteli da uzmete u obzir da je ta traka već puštana, tako da nema svrhe da ponovo prolazimo kroz ta pitanja. Mi smo već videli tu traku, tako da je na nama da formiramo svoje vlastito mišljenje o tome. Možda biste sada želeli da pređete na neki drugi relevantan dokaz.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, ja ću vrlo kratko da završim sa ovim svedokom, samo vam skrećem pažnju da progon nealbanskog stanovništva traje, vi znate ovde dobro, intenzivno od Prizrenske lige (Lidhja e Prizrenit) 1878. godine. Prema tome, taj progon nealbanskog stanovništva je bitan element koji se mora imati u vidu, bez obzira da li ga vi stavljate u okvire do 20. juna, pre ili posle toga. Ali evo, samo još nekoliko pitanja koja se tiču okvira ...

SUDIJA ROBINSON: Da, ja vam garantujem da mi to nećemo da ignorišemo dokle god je to relevantno. Molim vas, idemo dalje, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Lituči, na 37. stranici vi imate jedan kratak odgovor gospodina Rakipija (Rakipi), doduše on duže govori, samo ovaj "11. maja bio sam u policijskom automobilu sa još dvojicom ljudi. Vojnici OVK su napali taj automobil. Niko nije ranjen, ali se vojni auto ispred nas zapalio". Da li se sećate tog razgovora?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je on nešto više govorio o napadima OVK na vojsku i policiju u to vreme?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Mislim da je to ponovo bila žena, predsedniče Miloševiću. Mislim da je to bila Rada Rakipi (Rada Rakipi).

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Izvinjavam se, ali ja pošto nemam sad traku, ne mogu da razlikujem po prezimenu da li je žensko ili muško, ali svejedno je. Da idemo dalje. Na strani 41 imate Berišu. On kaže: "Otišao sam iz Prištine 15. juna". To je u okviru ovog vremenskog perioda o kome možemo da razgovaramo. On kaže: "Moj brat je bio u jugoslovenskoj vojsci. Pet vojnika OVK su došli mojoj kući i pokazivali fotografiju mog brata i tražili ga. Rekli su mi da imam samo pet minuta da stvorim brata

ili će pobiti celu moju porodicu". Dalje nekoliko redova on kaže: "Otišao sam u britanski KFOR (Kosovo Force) i rekao sam šta se desilo i oni su mi rekli da idem gde god hoću, samo da odem sa tog mesta". Lituči: "Vojnik Britanskog KFOR-a vam je to rekao"?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da, tačno. U stvari, dva puta su britanski vojnici KFOR-a ... Ne. Za drugi put nismo sigurni da li su to bili Britanci ili ne, ali definitivno su bili vojnici KFOR-a koji nisu pomogli da se zaštite ove žrtve, Romi. To je na stranici 41 i 42. Drugim rečima, prvo sestra Hašima Beriše (Hashim Berisha) je otišla u britanski KFOR i ispričala im šta se desilo i da su im pretili, dakle to su Hašim Beriša, njegova sestra i tu se pominje njegov brat Malik Beriša (Malik Berisha). I snage britanskog KFOR su u suštini njima rekli da idu, rekli su im ... Jednostavno su im rekli isto ono šta im je rekao i OVK – "idite sa Kosova". A u drugom slučaju, na stranici 42, došlo je do jednog drugog incidenta, malo drugačijeg: čovek je otišao do KFOR i ne može sasvim da se kaže da oni nisu znali šta se radi. Naime, kod njih je bio prevodilac, u KFOR-u koji je stavio u opasnost ove Rome, jer je odbio da im pomogne i ovo je pre 15. juna, jer 15. juna su oni otišli, napustili su Prištinu 15. juna. Svi ovi događaji su se desili pre 15. juna.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, pogledajte na stranicu 44 gde sada imamo Kotešija (Koteshi). Da li se sećate razgovora sa Kotešijem?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U sredini stranice on kaže: "18. juna vojnici OVK su napali Srbe i Rome u Gnijlanu (Gjilan). Tokom tog vremena vojnici britanskog KFOR-a su takođe ušli u grad. KFOR nije ništa uradio, jer su bili na drugoj strani grada, a grad svakako nije veliki da nisu mogli da znaju šta se događa". I onda on dalje govori, preskočiču, kad kaže kako su ih napali, nealbance, kaže da je vozio bicikl "300 metara iza mene bio je jedan drugi čovek na biciklu i vojnici OVK su bacili bombu na njega i ubili ga. Ja sam imao sreće. Vi ga pitate: "Kako se zvao? Abdula Ramadani (Abdulla

Ramadani), imao je 20 godina". Da li se sećate razgovora sa njim, gospodine Lituči?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da, definitivno se sećam tog razgovora.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I sada sasvim na kraju u tabulatoru 2, to je u tabulatoru 2 na strani 5, vi pitate osobu koja se zove Šakolji (Shakoli), šta se desilo 1999. godine ...

TUŽILAC NAJS: Da li smo imali ikakve dokaze o okolnostima pod kojima je napravljen tabulator 2? To je potpuno druga situacija od one u tabulatoru 1 i potrebno je potpuno odvojeno opravdanje da bi se usvojio ovaj dokument, posebno ako se pogleda datum kada je pripremljen. Potrebno je da se uspostavi osnova za uvođenje ovog dokumenta.

SUDIJA ROBINSON: Slažem se. Uvedite tabulator 2, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, tabulator 2 se odnosi na razgovor koji je vođen kasnije, ali pitanja se odnose na 1999. godinu. Kao što vidite, na strani 5, "Beri Lituči: "Recite nam šta se desilo 1999. godine?". Ja neću sada da čitam sve ovo, ali on govori da su uzeli njegovu ženu i dve ćerke, a na sredini strane Lituči kaže "Da li su ubili vašu ženu?", on odgovara "Moju ženu i dve ćerke".

SUDIJA KVON: Nismo videli ovaj video snimak, ne znamo o čemu se radi u ovom transkriptu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali vi imate ... Gospodine Lituči, da li se ovaj snimak nalazi u setu koji je ovde predat?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da, da, apsolutno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Tako da on može da se nađe, nije nikakav problem.

SUDIJA KVON: Ne, na vama je da prezentirate dokaze.

TUŽILAC NAJS: Mogu li ja da kažem nešto vrlo jasno? Mi smo dobili jedan broj traka na CD i mi smo ih preslušali. Koliko sam ja mogao da shvatim, ništa nismo dobili za tabulator 2 i dok sam na nogama hteo sam svakako da pomenem u nekoj fazi i to, ako bi Pretresno veće bilo ljubazno da se vrati na kraj dokumenta, to je na stranici 42. Između stranice 42 i stranice 127 su različiti intervjui i mi ponovo nemamo nikakve trake ili CD koji bi se odnosili na to. Hteo sam da to pokrenem kao odvojeni prigovor u vezi sa tim dokumentom, jer takav dokument ne može da se uvede, jer nije povezan sa ovim prethodnim.

SUDIJA KVON: Sećam se da je optuženi rekao da neće da prezentuje te dokaze.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, da li postoji traka za tabulator 2?

prevodioci: Mikrofon.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Postoji traka za tabulator 2 i ona je ovde predata.

SUDIJA ROBINSON: Tužilac je nije dobio, mi nemamo traku, a bez trake koja je osnovni originalni materijal, nećemo da dozvolimo da izvodite dokaze po tim pitanjima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Robinson. Onda ću samo postaviti još par pitanja gospodinu Litučiju. Gospodine Lituči, vi ste obavili jedan čitav niz razgovora sa ljudima koji su tada bili u izbeglištvu, znači u avgustu 1999. godine.

Oni su vam izneli šta se događalo i moje sasvim precizno pitanje glasi: da li ste našli i neke druge dokaze koji govore o položaju Roma na Kosovu i Metohiji, osim ovih intervjua koje ste vodili?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da li me pitate o dokazima koje sam prikupio i iskazima i intervjuima koje sam napravio tamo sa Romima ili kasnije?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pitam vas za bilo kakve druge dokaze. Znači ovo je jedna vrsta dokaza, kao intervjui, da li ste imali kakve ...

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Shvatam. Moja namera je bila da vidimo kakvi su rezultati, odnosno kakvi su dokazi koje sam ja uspeo da prikupim i da vidimo da li će to da se ponovi negde drugde i mnogo drugih izveštaja je došlo nakon naše posete. To su bili izveštaji Human rajts voča (Human Rights Watch), "Glasa Roma", čak i ombudsmana Ujedinjenih nacija za Kosovo koji su podneli izveštaje, a gde su podržane naše nalaze u vezi sa tim šta se desilo Romima na Kosovu, da su oni progonjeni. Mislim da drugi možda nisu došli do zaključka da su to bili zločini genocida u odnosu na Rome, ali koliko sam shvatio od svega šta sam čuo u svakom od tih intervjua, ono šta smo mi čuli se ponovilo kod svakog drugog nezavisnog istraživača, uključujući i ombudsmana Ujedinjenih nacija, tako da mislim da se to može smatrati naučnim testom onoga što smo mi saznali, tako da je to potvrdilo vrednost onoga što smo saznali.

(Pretno veće se savetuje)

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Lituči, jedno sasvim kratko pitanje. Primetio sam kod svih ovih intervjua, kad razgovarate sa osobama sa kojima ste imali ove intervjue, svakog pitate za adresu na kojoj je bio dok nije isteran sa Kosova. Zašto ste to činili?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ja sam smatrao, a to je bilo moje uverenje zasnovano na mom iskustvu obavljanja razgovora sa

onima koji su preživeli holokaust, da jedini način da se ostvari bilo kakva pravda je da se ljudima plati za imovinu koja im je uništena ili da im se vrati njihova imovina. Jako sam zabrinut zbog toga i to jeste jedan od razloga zašto sam se vratio na Kosovo 2004. godine da vidim da li je učinjen bilo kakav napor da se ljudima vrati imovina, ne samo izbeglicama, već svima da se vrati njihova imovina i mislim da to treba da imaju na umu svi koji su zainteresovani za temu Kosova.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Lituči, vi ste razgovarali i sa predsednikom Jevrejske opštine sa Kosova, gospodinom Prlinčevićem. Da li možete kratko, da li se sećate toga, da li možete kratko da kažete o čemu ste razgovarali?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Žao mi je, jeste li rekli Evropske zajednice (European Community) ili jevrejske zajednice?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jevrejske zajednice.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da, ja sam u prevodu čuo "evropske", izvinjavam se. Da, sa gospodinom Čedom Prlinčevićem koji je bio na čelu Jevrejske zajednice na Kosovu, ja sam sa njim vodio razgovor, ali on nije želeo da snimamo taj razgovor video kamerama. Da li je bilo neko pitanje u vezi sa tim?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, naime, postaviću vam još samo jedno pitanje u vezi sa njim. Da li se sećate šta vam je rekao?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da. Pitao sam ga kada je on otišao sa Kosova, zašto je otišao, šta je ostavio iza sebe, ista pitanja koja sam postavio svim izbeglicama. I on je objasnio da je otišao sa Kosova približno 10 dana nakon početka bombardovanja, da je bio prisiljen da ode, da je bio primoran da ostavi svoj posao, da je bio na čelu Gradskog arhive u Prištini (Arhivi Qytetit), on je, u stvari, bio iz Prištine, njegova porodica je živela u Prištini još od 1650. godine, kako mi je on rekao. Kada je otišao sa svojom suprugom i majkom i drugim rođacima, ono šta je ostalo od jevrejske zajednice na tom području OVK je potpuno uništila. Drugim rečima ono šta

nisu uradili nacisti u Drugom svetskom ratu, OVK je uradila za dve nedelje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jeste to vi zaključili ili vam je to on rekao?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ne, izvinjavam se, ja nisam mogao da se uzdržim da ne iznesem ovo poslednje zapažanje, jer Jevreji na Kosovu su bili takođe progonjeni tokom Drugog svetskog rata, progonili su ih albanski fašisti. Treba da kažem albanski fašisti, a ne svi Albanci, svakako ne svi Albanci.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I na kraju, samo još jedno pitanje. Gospodine Lituči, da li ste imali kontakta sa nevladinim organizacijama i da li ste se upoznali sa aktivnostima nevladinih organizacija u vezi sa Kosovom i Metohijom?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da, ja sam želeo da saznam da li su druge nevladine organizacije pomagale izbeglicama. Ako pogledate transkript i video snimke, ja sam postavljao to pitanje mnogo puta. Nikada nisam bio direktno u kontaktu sa njima. Kada sam razgovarao sa izbeglicama, izbeglice su mi rekli da oni nisu primali pomoć od tih nevladinih organizacija i drugih međunarodnih agencija za pružanje pomoći. Na to može da se naiđe mnogo puta tokom ovih razgovora, ali to su kasnije potvrdili drugi izveštaji, da su Romi bili isključeni, da su bili sprečeni da primaju pomoć. Pomoć je išla samo Albancima, a Romi su jednostavno patili, oni nisu dobijali. I sećam se jednog izveštaja koji sam pročitao, mislim da je to bio izveštaj u kome se kaže da Romi nisu mogli da primaju pomoć od organizacija kao što su organizacija Majka Tereza (Nena Tereze), zatim islamski Crveni krst i tako dalje, jer nisu bili Albanci. Ja jesam kontaktirao *Human Rights Watch* i dobio njihov izveštaj. Oni su uradili dva izveštaja kojima su potvrdili ono šta sam ja saznao kad sam bio na Kosovu, a to je da je OVK sistematski progoinila Rome, a izveštaji su iz avgust 1999. godine i jula 2004. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Hvala, gospodine Lituči. Nemam više

pitanja, gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: TUŽILAC NAJS

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle izveštaj *Human Rights Watch-a* je sistematičan u tom pogledu i vi ga smatrate prihvatljivim?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Kada je reč o Romima, da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste vi istoričar?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li sebe smatrate ozbiljnim istoričarem, ozbiljnim akademskim radnikom?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je dokument koji ste dostavili, ovaj niz razgovora, da li to smatrate ozbiljnim istraživanjem?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Koje ste istražitelje povelili sa sobom, a koji bi imali iskustvo u obavljanju razgovora sa ljudima?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ja sam obavljao razgovore.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle, niste vodili nikave istražitelje. A kakvu ste obuku prošli kako biste mogli da razgovarate sa ljudima?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ja sam se pripremio unapred.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ali kakvu ste obuku u veštini vođenja istrage prošli?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Pa moja obuka je obuhvatala moje prethodne razgovore sa preživelim holokausta i izbeglicama, kra-

jiškim Srbima iz Hrvatske. Dakle, ponekad je obuka na terenu, a ne u učionici.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu, dakle vi niste prošli nikakav konkretan trening, konkretnu obuku, ali, uopšteno govoreći, da li ste uzeli u obzir prednosti u vezi sa tim da se ljudi intervjuišu pojedinačno ili u grupama ili među gomilom ljudi?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Pa to su bili jedini uslovi u kojima smo mogli da obavimo razgovore. Bilo je vrlo teško, priznajem.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste obavljali razgovore u podrumu hotela. Odabrali ste da to obavljate u prisustvu drugih ljudi, a ne pojedinačno. Zašto ste to uradili?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Zato da bi moje kolege i delegacija mogli da učestvuju u ispitivanju izbeglica.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle, da bi svi mogli da učestvuju u tome, da bi svi mogli da razgovaraju?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Kada sam pitao da li imaju pitanja, onda da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste razmišljali da li je to najbolji način da se dobije najtačniji odgovor od onih sa kojima ste obavljali razgovor, gospodine Lituči?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Nisam mislio da će to kompromitovati odgovore koje će davati izbeglice.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Niste o tome ni razmišljali, je li tako?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Mislim da nisam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je to bilo neutralno ispitivanje ili je ono imalo konkretnu svrhu?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Mi nismo znali kakvi će odgovori da budu, dok ih ne dobijemo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste išli da biste pokušali da nađete dokaze koji bi pokazali da je bombardovanje NATO strašan događaj?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: To je bilo naše shvatanje događaja pre našeg dolaska tamo, da je bilo zlostavljanja, da je bilo kršenja ljudskih prava, to su već bile naše pretpostavke pre nego što smo otišli, ali nismo znali šta će Romi ili Albanci da nam kažu dok nismo sa njima razgovarali.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ali ste već imali stav, pre nego što ste otišli, protiv NATO, a u prilog Roma?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da, naravno da sam bio u prilog Roma.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle, vi ste već imali unapred formiran stav protiv NATO?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ako su njihove akcije bile protiv Roma, da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste takođe već imali unapred formiran stav protiv Albanaca koji su, po vašem shvatanju, bili separatisti?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Hteo sam da saznam šta oni imaju da kažu u vezi sa tim, ali nisam znao u kom stepenu OVK ima podršku među albanskim stanovništvom. Ja sam to saznao na osnovu ispitivanja Albanaca, saznao sam da ne podržavaju svi Albanci OVK i da OVK predstavlja veliku pretnju i za Albance. To je nešto šta sam ja morao da saznam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja ću da ponovim svoje pitanje: imali ste unapred formiran stav protiv Albanaca koji su bili separatisti?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ne znam šta vi mislite pod tim "unapred formiran stav protiv".

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste išli i razgovarali sa bilo kojim Albancem koji je bio prisiljen da ode u Makedoniju ili Albaniju?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Nisam imao vizu da odem u Makedoniju i Albaniju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste ikada posle toga ispitali njihove priče u vezi s tim?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ne, to je tačno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A zašto ne, vi ste ozbiljan istoričar koji je istražavao jedan kratak vremenski period, gospodine Lituči, zar ne?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ja nisam imao vremena da se bavim tim, mislim da to nije bio moj prioritet.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi mnogo objavljujete?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Mislim da ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pre nego što odemo dalje, da li možete da nam kažete da li imate nameru da javno objavite vaša iskustva na ovom Sudu?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ne, apsolutno ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da pogledamo par stvari koje ste rekli. Pokušaćemo da pratimo hronologiju. Časni Sude, ja ću rado da uvedem ovaj članak, a i rado bih da vas ne opterećujem sobzirom da imamo mnogo dokaza o ovom predmetu, stvarima o kojima je pisao ovaj svedok i ukoliko on kaže da je rekao, ukoliko prihvati da je napiso te članke, onda to možemo da ostavimo tako i ovaj materijal koji uđe u transkript biće dovoljan za Pretresno veće i optuženog i gospodina Keja. Molim da se dokument stavi na grafoskop. Reč je o 27. avgustu 2004. godine i to je Koalicija protiv zapadne intervencije u bivšoj Jugoslaviji (Coalition Against Western Intervention in the Former Yugoslavia). Vi se sećate da ste bili član te koalicije?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da pogledamo samo par stavova. Prvi

paragraf. Vi ste tada izrazili sledeći stav: "Svi znamo šta treba da se uradi i ja to kažem sa izvesnom tugom, jer ni na koji način nisam protiv Muslimana i Hrvata. Ono šta treba da se uradi je da se Srbi bore do vojne pobede u Bosni. Nema drugog puta i mi svi moramo da uradimo sve šta je u našoj moći, ovde i širom sveta, da pomognemo srpskim snagama da ostvare ovu vojnu pobedu". Jeste vi u to vreme ovo pisali kao akademski radnik?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi nemate srpsko poreklo, vaša porodica?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Kakve to veze ima?

SUDIJA ROBINSON: Treba da odgovorite na to pitanje.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ja sam Amerikanac rođen u Americi, ali ako je pitanje da li imam srpske pretke, da, ja imam delimično srpske pretke.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Koliko unazad?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Nekoliko generacija.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je to uticalo na formiranje vašeg sadašnjeg stava?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ne, apsolutno ne. To je pogrešno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Jer ono šta ne možemo da izbegnemo da primetimo to je da vi kažete u ovom paragrafu: "Mi moramo da uradimo sve šta je u našoj moći". Molim da sada pogledamo drugu stranicu, dno druge stranice. Tu se kaže: "Mi ne možemo da dozvolimo zapadnim snagama da nas podele. Oni žele da odele bosanske Srbe od Jugoslavije i Krajine, jer ne mogu bosanske Srbe vojno da pobede na bilo koji drugi način, ali ako uspeju da odvoje bosanske Srbe od Jugoslavije i Krajine, onda mogu da pobede svo troje. To je njihova strategija, tri za jednog. I to se može videti u nedavno objavljenom članku u "Njujork tajmsu" (New York Times)

u kom se izveštava sa likovanjem o takvim podelama kao dobrim znakom". I dalje kažete: "Mi ne možemo da dozvolimo da budemo podeljeni, jer to bi značilo u suštini da se dozvoli imperijalistima da nas gledaju kako se međusobno borimo, niti možemo da dozvolimo bosanskim Srbima da budu poraženi". To je i dalje vaš stav, je li tako?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Moj stav je da je srpski narod jedan narod i da treba da ima ista nacionalna prava kao i svi ostali narodi i jedinstvenu nacionalnu državu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pa vi niste uopšte istoričar, vi ste osoba sa političkim stavovima.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: To nije tačno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Onda da idemo dalje, da pogledamo sledeći članak od 27. januara 2005. godine.

prevodioci: 1995. godine, ispravka prevodioca.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Videćemo nekoliko primera vašeg mišljenja iz tog vremena. Da pogledamo prvu stranicu, opet Koalicija protiv zapadne intervencije u bivšoj Jugoslaviji: "Zavaravanje medija, jugoslovenski građanski rat", molim da pogledamo dno sledeće stranice i tu vidimo kako ste vi gledali na sukob. Pri dnu stranice: "U avgustu 1992. godine britanska televizija je pomogla da se publikuje navodno postojanje koncentracionih logora koje navodno koriste Srbi da bi istrebili Muslimane i Hrvate, da dokažu da ono šta su otkrili, da nisu bili zatvori, već logori smrti nacističkog tipa. Aj-Ti-En (ITN) i druge TV mreže su objavile slike širom sveta koje su prikazale izgadne ljude, navodno Muslimane. Na kraju, taj čovek je identifikovan kao Slobodan Konjević". Da li mislite da je to tačno ime?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da, mislim da jeste. Ja sam verovao tada da je to tačno ime, ali mislim da sam kasnije saznao da to nije njegovo pravo ime. Nisam siguran u ovom trenutku.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: “Srbin koji je patio od tuberkuloze i koji je, dakle, 10 godina bio bolestan. Kasnije je izostavljena ta činjenica, kao i da su svi na ovim slikama bili dobro uhranjeni, što je izmaklo pažnji novinara. U isto vreme kada je došla i izmišljotina o logorima smrti, došla je i priča o ‘etničkom čišćenju’, da je istina da su neke srpske snage izbacile Muslimane iz svojih kuća u krajevima pod kontrolom Srba. Ono šta nije rečeno je to da su muslimanske i hrvatske snage imale potpuno istu politiku. Mediji su to prezentovali kao čisto srpski zločin”. Dakle, da li vi i dalje tvrdite isto ili sada prihvatate da je bilo tih logora?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da, ali ono šta ja govorim je to da to nije ono na šta sam ciljao. Poenta onoga šta ste sada rekli je to da je to prikazivano kao isključivo srpski zločin, dok su Muslimani i Hrvati radili potpuno iste zločine. Ako uzmete u obzir ono o čemu govori ovaj članak, to su članci objavljeni u vodećim američkim novinama gde su Srbi prikazivani kao svinje, kao monstrumi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dalje kažete: “Bilo je još gorih primera: 5. februara 1994. godine došlo je do zloglasnog pokolja u Sarajevu gde je poginulo 68 ljudi i za to su okrivljeni Srbi, sve dok nije iscurila priča na francuskoj televiziji da su Ujedinjene nacije znale da su Muslimani granatirali svoj sopstveni narod i taj gnusni čin su počinili kako bi naveli Ujedinjene nacije i NATO da vojno interveniše i to su učinili uspešno”. Dakle vi i dalje to tvrdite?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ja tvrdim da su neki ljudi u Ujedinjenim nacijama to znali i da su te informacije zataškane.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pre nego što krenemo na događaje posle Srebrenice, da vidimo da li se vaše mišljenje promenilo. Reći ću sledeće: vi ste juče rekli, to ste i napisali, da je pokojni Alija Izetbegović bio ratni zločinac?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Nacistički ratni zločinac.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, nacistički ratni zločinac. Dakle istina

je da je on, kada je imao 18 godina pristupio jednoj grupi koja je bila na strani Nemaca, ali možete li da mi kažete koji je ratni zločin počinio, što ste vi tako spremno ovde naveli?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Koliko se ja sećam, on je organizovao omladinski pokret bosanske muslimanske fašističke organizacije koja je pomagala regrutovanju bosanskih Muslimana za SS divizije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle on je učestvovao u pokretu i bio je u zatvoru zbog toga?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da, to je istina.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, ali koji je ratni zločin počinio? Vrlo je lako pričati te stvari, ali vi, kao istoričar i to ozbiljan istoričar znate da morate da budete oprezni u korišćenju reči. Koji je on zločin počinio?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Saradivao sa organizacijom koja regrutuje ljude za SS divizije u Bosni.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sad, pre nego što pređemo na druge teme pitaću vas još sledeće. Na stranici 37200 rekli ste da je on osuđen kao ratni zločinac i kolaborator, a dalje kažete: "Ti su akteri ponovo igrali ulogu u progonu nacionalnih manjina u Jugoslaviji devedesetih godina". Da li želite da kažete da je pokojni predsednik Izetbegović progonio nacionalne manjine?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: U Bosni.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pa koje su to nacionalne manjine bile progonejene?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Za vreme svojih aktivnosti, dok je bio nacistički kolaborator, nema sumnje da je ta organizacija učestvovala u genocidu protiv Srba, Jevreja i Roma u Bosni za vreme Drugog svetskog rata. Kasnije, devedesetih godina ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To nije odgovor na moje pitanje. Vi ste ponudili te informacije, ali molim vas sada odgovorite na moje pitanje. Gde je on progonio etničke manjine devedesetih godina?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Devedesetih godina možemo da kažemo da je Izetbegović učestvovao u pomaganju da se etnički očisti deo stanovništva Bosne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zaista?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Mislim da je to dovoljno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Lituči, ne čini li vam se da gledate stvari kroz neku neobičnu prizmu i da imate jednostrane stavove?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ne, ja se sa tim ne slažem.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pa da pogledamo šta ste rekli u novembru 1995. godine. Vi ste se interesovali za tu regiju i saznali ste za Srebrenicu, je li tako?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Molim?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi kao osoba koja se bavi tom regijom ste znali za Srebrenicu?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da, sećam se kad se to dogodilo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle, moramo da imamo na umu da kad ste pisali ovaj članak, vi ste znali za to. Možda niste znali detalje, ali uopšteno, znalo se da je to jedan užasan događaj. Da vidimo dalje šta ste rekli o Dejtonskom sporazumu (Dayton Accord). Možemo li samo malo da idemo dalje, treći red: "Dejtonski sporazum poput Minhenskog pakta (Munich Pact) pre gotovo 60 godina, nije bio mirovni ugovor, već preludijum daljem ratu. Dejtonski sporazum označava безусловnu predaju bosansko-srpskih vođa neokolonijalnim snagama zapada, predvođenih SAD. U jednoj od najopsćenijih scena fašističkog nasilja u modernim vremenima, Klintonov režim je nametnuo svoju neokolonijalnu političku i vojnu silu nad sudbinama nekih 20.000.000 ljudi na Balkanu time što je inscenirao jedno sumnjivu međunarodnu konferenciju u vojnoj bazi u Ohaju (Ohio)". Da li ste vi i dalje tog mišljenja?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li možemo prema ovome da cenimo vaše stavove kao ozbiljnog akademskog radnika?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Pa ja verujem da činjenice pokazuju da u ratovima do kojih je došlo u Jugoslaviji, da su ti ratovi bili nepotrebni i da do njih ne bi došlo da SAD nisu bile odlučne da razbiju tu zemlju, ali to nije bilo vaše pitanje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Moje pitanje vama je sledeće. Ja ću vam ga rado ponoviti: da li je ovo mišljenje koje još uvek imate i prema kom mi moramo da vrednujemo vaš položaj kao ozbiljnog naučnika?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ja neću da se svađam sa vama, ali sam jasno rekao da je to osnova za moj stav onda i sada.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dalje kažete: "Trebalo je najpre napraviti nekoliko taktičkih ciljeva pre nego što SAD može direktno da nametne svoju ekonomsku i političku čizmu nad narodima Balkana. Među njima su neki sasvim očigledni: obnavljanje fašističkih pokreta među hrvatskim i bošnjačko-muslimanskim stanovništvom, podržavajući secesiju od Jugoslavije, kao i međunarodno priznanje tih fašističkih secesionističkih pokreta i uništavanje Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije. Toj politici rata su se protivili Srbi. Demonizaciju Srba koji su sprovodile vlade, firme za odnose sa javnošću i organizacije za ljudska prava su inscenirale navodne strahote koje se nikada nisu dogodile". Gospodine Lituči, mi sada ispitujemo koliko ste vi objektivni, kakav je vaš integritet i koliko ste pouzdani. Možete li da nam kažete koje su to inscenirane strahote na koje ste mislili, a ovo ste pisali ubrzo nakon Srebrenice?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ne znam tačno na koje sam tada mislio.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možete li da nam date nekoliko primera?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ali mogu da vam kažem šta se dogodilo posle toga, uključujući i Račak (Recak).

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Lituči, to baš nije vrlo korisno. Molim vas da me slušate. Vi ste ozbiljan akademski radnik i vi želite da utičete na događaje u svetu. Tvrdite da je Dejtonski sporazum koji mnogi smatraju dobrim, da su nakon toga bile inscenirane strahote. Šta ste time mislili?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Pa u "Njujork tajmsu" se pojavio jedan članak o 50.000 silovanja. Ja sam mislio na to, recimo. Ta priča o masovnim silovanjima je kružila okolo, a, ipak, bilo je vrlo malo dokaza, ukoliko je bilo ikakvih dokaza o nekakvom neobično visokom stepenu silovanja, više nego što se u SAD dogodi za godinu dana.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Engleski je vaš maternji jezik, a ovo je na engleskom. Dakle uvek može da se tvrdi da su lažne priče o silovanjima, ali kad kažete inscenirana strahota, u ustima jednog obrazovanog čoveka koji se bavi naukom ...

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ja ne mogu da se setim na šta sam mislio tada kada sam to pisao, ne mogu da se setim baš svega što sam napisao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste mislili na Srebrenicu?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ne, ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro, čitajmo dalje.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Oprostite, gospodin Najš, vi želite da kažete da sam ja rekao da je Srebrenica inscenirana strahota. Imate li dokaze da sam ja to mislio?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nije na vama da postavljate pitanja, već da na njih odgovarate.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: To je apsurdno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: "Pogrešno prikazivanje sukoba,

nametanje sankcija UN kao taktika, zatim taktika odugovlačenja, taktika suprotstavljanja vođa bosanskih Srba Vladi u Beogradu time što su se sklapali lažni dogovori sa obe strane, slanje CIA-e (Central Intelligence Agency) i pentagonske ratne mašinerije u Hrvatsku i Bosnu da bi potajno obučavali Muslimane i Hrvate, istovremeno prikupljajući obaveštajne podatke o Srbima". Koji su vaši izvori da biste ovo napisali?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Pa postojao je jedan članak u novinama "Independent" (Independent). Vi me sada pitate o pojedinostima u člancima koje sam pisao pre nekih desetak godina, ali ovog se baš i sećam. Bio je jedan članak u novinama "Independent" i mislio sam na dostavu oružja Muslimanima i Hrvatima i da je Klintonova administracija to potajno koordinisala kršeći embargo na izvoz oružja, a to je bilo pre Dejtona.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pa pogledajmo sledeću rečenicu i onda ću da završim sa tim člankom, odnosno onda ću da vas pitati samo o još jednom članku. "NATO bombardovanje i koordinirana ofanziva Hrvata i Muslimana kao i genocidni napadi na civilno stanovništvo", vi vrlo slobodno i lako koristite reč "genocid" od kad ste došli ovde da svedočite. O kojim to genocidnim napadima govorite?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Gospodine Najs, definicija zločina genocida prema mom shvatanju je da kada vlada ili neka armija učestvuju u pokušaju uništenja jednog naroda ili u celini ili delomično provodeći određene akcije protiv civilnog stanovništva, da je to onda zločin genocida. Ja ne sumnjam da je bilo granatiranja civilnih ciljeva devedesetih godina i da je to činila Klintonova administracija. To je potvrdilo svako ozbiljno istraživanje te teme, pa, prema tome, može da se tvrdi da je počinjen zločin genocida, ako je cilj bio uništiti srpsko civilno stanovništvo, bilo u Bosni, bilo u Srbiji.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da bi Sud znao koji je vaš stav, možete li da nam kažete koje je to bilo namerno granatiranje civilnog cilja?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Možete li da ponovite pitanje?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Naravno. Možete li da nam navedete imenom jedan od tih civilnih ciljeva koji je granatiran ili bombardovan, pretpostavljam namerno?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: 1999. godine?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To je 1995. godina. Dakle bilo šta pre 29. novembra 1995. godine, gospodine Lituči?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ja sam u novinama čitao, pre nego što sam napisao ovaj članak, da su u Bosni postojale civilne srpske bolnice koje je bombardovao NATO. To sam tada pročitao i to je bio temelj mog zaključka.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle članak u novinama o bombardovanju. Hvala. Zadnja rečenica, "Konačan udarac je bio potpuna predaja sadašnjeg srpskog rukovodstva u Bosni Beogradu koji su popustili pred zahtevima američkog imperijalizma". Dakle, vi ste mislili da je kompromis srpskog vođstva potpuno pogrešan, zar ne?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Mislim da bilo koji diplomatski dogovor koji se temelji na bombardovanju ne može da bude važeći.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A sada ćemo da pogledamo zadnji članak, to je od 28. juna 1999. godine, naslov je "Američki varvarizam i tehnika velike laži" (The American Barbarism and the Big Lie Technique). Idemo na stranu 4.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Odakle je ovo? Mislim da ovo nisam video.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Katedra za istoriju ...

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: To nije objavila Katedra za istoriju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da li mogu da dobijem ovaj dokument? Ja sam očekivao da dobijem i druge.

SUDIJA ROBINSON: Da, treba da imate kopiju. Gospodine Najs, imate li kopije za gospodina Miloševića?

TUŽILAC NAJS: Da, da, imam kopije za sve.

SUDIJA ROBINSON: Stavite to na grafoskop. Gospodine Lituči, šta želite da kažete?

SVEDOK LITUČI: Pre ovog unakrsnog ispitivanja ste me uputili da ne odgovaram na pitanja koja nisu direktno relevantna.

SUDIJA ROBINSON: Da, ali ova pitanja se tiču vašeg kredibiliteta.

SVEDOK LITUČI: Kao svedoka?

SUDIJA ROBINSON: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Naslov je "Američki varvarizam i tehnika velike laži".

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ovo nije objavila Katedra za istoriju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pa ko je onda ovo objavio?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Nemam pojma, to nisam video.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pa tu stoji da ste vi to napisali.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Moguće je da sam ja to napisao, ali to svakako nije objavio onaj koje naveden kao izdavač. Ne znam ko je ovo objavio.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: da proverimo da li u prvom odlomku stoji nešto šta je vaš stav. "Da li je još uvek neko ostao da veruje da su Jugoslaviju uništile prastare etničke mržnje, a da nije uništena spolja od strane zapadnog, posebno američkog imperijalizma i tajnih akcija". Vi u to i dalje verujete?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sada ćemo da pređemo na sledeću stranicu, da vidimo da li prihvatate ovu terminologiju kao svoju. U drugom odlomku stoji: "Poraz Srba ostavlja nas sa puno opasnijim svetom. On je u potpunosti otkrio mračnu narav Klintonova koji je ubica, silovatelj, gangster i fašista, on i cela njegova Vlada, ali mi ne bismo trebali da uporedimo Klintonova sa Hitlerom (Adolf Hitler), jer to nije dovoljno da bi se opisao puni raspon Klintonove socijalne patologije. Najbolje ga je uporediti sa Tedom Bandijem (Theodore Robert Bundy) ili Džon Vejn Grejsijem (John Wayne Gacy), manijakima koji su ubijali slabe". Dalje tu stoji: "Mi sebi moramo da obećamo da ćemo ovaj puta bolje da postupamo nego što smo postupili posle Jasenovca. Treba da se obračunamo sa zločinima američkog fašizma". Da li to i dalje mislite?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da. Ako su to zločini koji su počinjeni, neko treba da bude kažnjen zbog tih zločina. Ja se ne protivim smrtnoj kazni, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dve stvari. Opis Klintonova koji se upoređuje sa Hitlerom, vi i dalje to tvrdite?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Mogu da se naprave mnoga poređenja. I Hitler i Klinton su pokušali da razbiju jedinstvenu jugoslovensku državu i koristili su kvislinške vojske među kojima su bili i fašisti. Analogija je jasna.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Budimo direktni. Vi ovde kao ozbiljan istoričar tvrdite da je Klinton gori od Hitlera. Da li ozbiljno tako mislite?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ja ne verujem da je Hitler bio kriv za seksualne delikte.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I to je vaš odgovor?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da, to je moj odgovor.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zaključimo onda zadnjim rečima ovog članka: "Moramo sebi da obećamo da ćemo se obračunati sa zločinima koje je počinio američki fašizam, da će ti zločini biti kažnjeni, krvlju ako treba". Šta ste želeli da postignete objavljujući ovakvu izjavu?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ne znam ko je to objavio, ja i dalje stojim iza tih reči, a mislim da sam ovo zaista napisao. Ne znam ko je to objavio, verujem da sam ja to napisao, to je tačno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: O kakvom to krvoproliću, vi, gospodine Lituči, kao istoričar ...

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: A vidim, shvatam, sad shvatam šta hoćete da kažete. Već sam odgovorio na ovo pitanje. Rekao sam da verujem da je smrtna kazna prikladna za zločin genocida.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle to je krvoproliće. Znam da postoje razni brutalni načini ubijanja ljudi, ali nisam siguran da se proliva krv bilo kojom od tih metoda egzekucije koje se koriste u SAD?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: To je metafora za smrtnu kaznu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ili lažete?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Lažem?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, lažete, jer kad kažete "krvoproliće", onda ne mislite na smrtnu kaznu.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: To je apsurdno, ali dodaću sledeće: ljudi zaslužuju da se brane protiv zločina genocida, a to može da podrazumeva i prolivanje krvi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pa sad, da li mislite na smrtnu kaznu ili prolivanje krvi?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Pa i na jedno i na drugo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A kakvo ste to prolivanje krvi predviđali

1999. godine, smatrajući da je to opravdano?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Braneći ljude od zločina genocida, od zločina koje sam dokumentovao, od zločina protiv Roma i drugih izbeglica sa Kosova.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ali shvatate značenje datuma?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Koji je datum?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pa to je 28. jun 1999. godine. Dakle ...

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ja mislim da taj datum nije tačan. Ne znam kada sam ja ovo napisao, jer ovo nisam objavio, ali verujem da je neko nekako došao do ovoga. To sam možda napisao, ali zaista nisam siguran, ne znam odakle ovo, nikad mi niste rekli gde ste ovo našli.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Lituči, mi možemo da učinimo samo najbolje šta možemo ...

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Pa je li internet zaista pouzdan izvor, jer ja mislim da sam pouzdaniji i od interneta, jer sam ovde.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste potvrdili da je internet zaista pouzdan, jer kažete da su ovo vaše reči.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da, ali je tu lažna informacija da je to objavila Katedra za istoriju.

SUDIJA KVON: Gospodine Lituči, imate li ikakve veze s Komunističkom partijom Australije (Communist Party of Australia)?

SVEDOK LITUČI: To je jako dobro pitanje, sudijo Kvon. Ja čak i ne znam ništa o toj Komunističkoj partiji.

SUDIJA KVON: Jer na dnu stranice stoji da ovo ima veze sa tom institucijom.

SVEDOK LITUČI: Ja nisam ni čuo da postoji Komunistička partija u Australiji (Australia). Pretpostavio sam da možda postoji, ali

nemam pojma o tome, ništa ne znam o Komunističkoj partiji Australije.

SUDIJA KVON: U redu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možemo li da se vratimo na pouzdanost vaših intervjuja. Želim da se ovim pozabavim brzo i sažeto. Dokument koji je pred nama, ne znam šta je Sud odlučio, ali govorim o stranama od 1 do 45 i 127, do kraja tabulatora 1, jer mi se čini da o drugom delu nije bilo govora, a tabulator 2 nije usvojen kao dokazni predmet.

SUDIJA ROBINSON: Da, to je tačno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala vam. Vi niste imali sa sobom istražitelja i niste imali neke veštine za istraživanje te vrste. Kako ste pronašli prevodioca?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ne znam kako smo je tačno našli, ali preko mojih veza u Beogradu sam zatražio prevodioca za ove razgovore. To je sve čega se sećam u vezi sa tim. Verujem da je to bilo preko jednog kolege u Beogradu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li vam je možda palo na pamet da sama prevoditeljica ima svoje stavove i da ona ubacuje svoje lične stavove između pitanja i odgovora?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Mi nismo želeli da ona to radi, ali priznajem da je ona to radila. Nismo uspeli u potpunosti da je u tome sprečimo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle, kao što je sudija Robinson primećio, bilo je jasno da ona ne prevodi tačno, jer ona je počela da odgovara pre nego što je pitanje bilo postavljeno i davala je nekad vrlo kratke odgovore kada je osoba sa kojom se razgovaralo govorila dugo.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Verujem da su ti prevodi pravična i tačna slika onoga šta su ljudi govorili. Dakle, ne mora to da bude "ili-ili", to je jedno i drugo. Ona je tačno prevodila, ali je ubacivala i stvari koje nije imala pravo da ubacuje. I meni je to jako smetalo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja sam vas pitao da li je ovo ozbiljno naučno delo. Ja nisam koristio reč nauka, ali ste potvrdili da je to ozbiljno. Ako je ta prevoditeljica ubacivala svoje mišljenje, zašto vi niste dali tu traku da se transkribuje kako treba od strane nezavisnog i neutralnog prevodioca?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Nisam radio transkript za Sud. Da sam znao da ću da svedočim ... Nisam tada imao vremena, a želeo sam da uradim i svakako je to bilo na mom popisu poslova koje želim da obavim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da to Sud nije primetio, ovaj transkript bi ušao u dokazne predmete, a da ne bude isparavljen?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste skrenuli našu pažnju na to da je ovo netačno?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kada?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ja sam mislio da ste me pitali da li bih ja to učinio?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne. Jeste li to učinili ili ne?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Nisam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pa, zašto niste?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Zato što je predsednik Milošević to odmah spomenuo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Međutim, kada koristite izraz "predsednik Milošević", nešto mi je palo na pamet: pročitao sam dosta

vašeg materijala, ali nisam video, možda sam propustio, ali da li u bili čemu šta ste objavili spominjete da imate srpsko poreklo?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: To nisam činio zato što nisam srpski nacionalista.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li smatrate da kada nastojite da izmenite događaje u svetu izražavajući svoje stavove, da bi možda bilo pravednije ili fer da razotkrijete da imate istorijsku vezu sa Srbijom?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ne, ja smatram da to nije potrebno. Mislim da nije potrebno da neko navede ko su njegovi preci. Ljudska rasa potiče iz Afrike (Africa), mi smo svi Afrikanci na taj način. Dakle, ne bi bilo pravično i svakako nije naučno, nije potrebno u nauci da neko navede koje je njegovo etničko poreklo kad objavljuje naučno istraživanje. Tako nešto pre još nikada nisam čuo.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Lituči, koliko daleko u prošlost seže vaše srpsko poreklo?

SVEDOK LITUČI: Ja sam rođen u SAD, moji roditelji su rođeni u SAD, moji baba i deda su srpskog porekla.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, da li ste vi hteli nešto da kažete?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa želeo sam da ispravim gospodina Najsa pošto je on rekao da ste vi skrenuli pažnju na problem sa prevodom u transkriptu. Na taj prevod sam ja skrenuo pažnju, na probleme sa prevodom i upravo zato naglasio da je dokazni predmet koji dajem traka, a ne transkript koji ima veoma ozbiljne defekte. I to ćete naći u transkriptu, ja se nadam.

SUDIJA ROBINSON: Da, u pravu ste, priznajem vam to u celini, gospodine Miloševiću. Ono šta je gospodin Najs meni pripisao,

takođe je bilo tačno. Gospodine Najs, moramo sada da napravimo pauzu od 20 minuta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da li mogu da pitam, iz tehničkih razloga, da li će gospodin Najs da završi pre kraja radnog vremena, da bih znao zbog sledećeg svedoka?

TUŽILAC NAJS: Koliko je duga sledeća sednica?

SUDIJA ROBINSON: 70 minuta.

TUŽILAC NAJS: Svakako se nadam da ću završiti pre sledeće sednice, meni su ostale još dve teme. Između ostalog želim da vam pokažem još neke propuste u transkriptu, tako da ćemo biti bliže kraju sednice nego početku.

SUDIJA ROBINSON: U redu, onda pauza od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, izvolite, nastavite.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Lituči, proći ćemo sada redom kroz vaš dokument kako bismo se podsetili šta on, u stvari, predstavlja. Na stranama 2, 3, 4, 5 i 6 imamo predgovor, nećemo sada time da se bavimo, zatim na strani 8 imamo sada jedno saopštenje za štampu, to me takođe ne zanima, zatim od strane 9 do 13 imamo intervju sa Bratislavom Morinom. Bratislava Morina je žena, odnosno udovica Rahmana Morine (Rahman Morina), čoveka koji je zamenio Azema Vlasija (Azem Vllasi) kada je ovaj smenjen?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Pitate li mene?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači njen pokojni muž bio je lojalan pristalica ovog optuženog. Da ili ne?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I kao što znate, on je doveden da zameni Vlasija kad je Vlasi počeo da se ponaša previše samostalno?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: To ne znam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Naime, ja nisam uspeo da stupim u kontakt sa ovom ženom i neću da vam postavim pitanje o sadržaju onoga šta ona govori, budući da ne mogu o tome ništa da kažem osim sledećeg: vi kažete da niste dobili nikakvu pomoć srpskih ministarstava odnosno službenih ...

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Samo trenutak, samo trenutak. Vi pogrešno predstavljate ono šta sam rekao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro, ako ja to pogrešno govorim, vi morate jasno da kažete o čemu se radi. Evo, na stranici 12 se jasno kaže da je Ministarstvo spoljnih poslova vama u potpunosti stajalo na raspolaganju.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ja sam govorio o razgovorima sa izbeglicama. Mi u vezi sa tim nismo dobili nikakvu pomoć od Vlade, ali kad je reč o drugim stvarima, da, dobili smo pomoć i za razgovore sa nekim drugim ljudima, ali ne i za razgovore sa izbeglicama.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mislim da na strani 12 stoji. "Lituči: Mi bismo želeli da posetimo neki izbeglički logor, ako je to moguće, pogotovo ako je taj izbeglički logor pogođen u bombardovanju NATO".

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ali oni to nisu organizovali.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ali su bili spremni da učine sve šta mogu da vam pomognu.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Nisam siguran da sa tim mogu da se složim zato što nam nisu pomogli u vezi sa izbeglicama. Naime, uz sve dužno poštovanje prema gospođi Morina, ja ne znam, ja ipak moram da kažem da nismo dobili nikakvu pomoć u vezi sa razgovorima sa izbeglicama.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Međutim, gde god ste išli, znalo se da vodite istragu usmerenu protiv NATO, zar ne?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I bili ste povezani sa tadašnjom srpskom Vladom?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ne, ne neophodno, to ne može tako da se kaže.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Biti protiv NATO, ako se događaji jednostavno analiziraju, znači biti za srpsku Vladu?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Vi ste u pravu, to je jedna simplifikacija. Sasvim je moguće biti protiv bombardovanja NATO, a još uvek ne podržavati predsednika Miloševića. Ipak, u našoj delegaciji bilo je mnogo ljudi upravo sa tim stavom.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi kao istoričar znate da su izvori od kritične važnosti za rad istoričara?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I ako imate dva izvora od kojih je jedan bolji, a drugi lošiji, vi se oslanjate na prvi, a ne na onaj drugi?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I ukoliko smatrate da nešto treba da se proverí, onda to i proverite?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovde ostaje činjenica da je ovaj transkript bio nešto šta je trebalo da se proverí, ali vi to niste nikada

proverili.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Koji transkript?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Transkript vaših razgovora. Vi ste znali da taj transkript treba da se pregleda, jer ste znali da prevodilac nije verno prevodio ono šta je rečeno, a vi to ipak niste proverili.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Za to postoji objašnjenje. Transkript je napravio jedan moj kolega u Ohaju, a tome je pomagao i prevodilac, kako bi se prevod poboljšao. Ja sam mislio da će svi ti problemi da budu razrešeni, međutim nisu bili. Nedugo posle toga sam se razboleo i bio sam teško bolestan tokom neke tri godine nakon obavljanja razgovora i nisam mogao tome da posvetim ni delić pažnje. Išao sam na hemoterapiju, bio sam teško bolestan i nisam imao vremena za to.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pa kad vam je onda postalo jasno da ti problemi nisu rešeni?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Kada tačno? Ja sam, naravno, znao da je prvobitni prevod trebalo poboljšati i sa tim u vezi mogu da vam kažem da sam od samog početka znao da nam treba bolji, poboljšani i celovit prevod. Međutim, kao što sam vam rekao i dalje tvrdim da ovaj transkript sasvim dobro predstavlja sadržaj ovog intervjua.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nisam siguran kako to možete da kažete, jer vi ste znali da to treba da se ispravi. Vi ste znali da se time pozabavio jedan vaš kolega i još jedan drugi prevodilac. Jeste li onda mislili da je on sve te probleme ispravio?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ja sam mislio da je on ispravio 99 posto problema.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A kako ste znali da on nije obavio 100 posto dobar posao?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Pa pronašao sam par stvari nakon

što smo to objavili.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kako? Vi razumete srpski?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da, razumem nešto srpskog.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači vi ste preslušali te trake?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Naravno, jesam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači vi ste, na žalost, bili slaboga zdravlja. Došli ste ovamo da svedočite. Vi ste znali da se traka i transkript ne poklapaju onako kako bi trebali, dovoljno tačno?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Gospodine Najs, znate da je od samog početka naša glavna namera bila da objavimo te razgovore i da to objavimo na video traci. Na taj način je integritet tih razgovora očuvan na video traci. Pretpostavljam da sam kriv što nisam uložio dovoljno napora i što nisam to učinio dovoljno brzo da se pribavi bolji transkript. Međutim moram da kažem da je samo 200 kopija ovog izveštaja objavljeno u 2000. godini ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Moram da vas prekinem zato što želim da završim unakrsno ispitivanje.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Mislim da sam odgovorio na vaše pitanje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne, niste. Ovaj se Sud bavi veoma ozbiljnim stvarima i ja sam vam rekao, vi ste ovamo došli znajući da se traka i transkript međusobno ne poklapaju?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Traka je tačna.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Više se nećemo zadržavati ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, tačnost, odnosno netačnost se odnosi samo na transkript, ne na traku.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, svakako. Ako sada pogledamo stran-

ice od 15 do 28, mislim da tu imamo neke stvari, da su ljudi napustili mesta nakon bombardovanja ... Ne, u stvari, to su izbeglice koje su otišle u Srbiji, tu nećemo da se zadržavamo, onda možemo da pređemo na stranu 30. Gospodine Lituči, prihvatate da je za mene veoma teško ili sasvim nemoguće da u ovom kratkom vremenu koje sam ja imao za vaše dokumente, pronađem te izbeglice?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ne znam odgovor na to pitanje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi niste učinili ništa da stupite sa njima u kontakt ranije kako bi njihovi odgovori mogli da uđu u ovaj spis?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Svakako ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I vi veoma dobro znate da ukoliko se radi o izbeglicama, ući im u trag samo na osnovu njihovog imena, to je jako teško ili nemoguće?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ne znam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Želim da vas podsetim na jedan odgovor koji ste dali sudiji Robinsonu kad se reč "OVK" nije čula na traci, ali se našla u transkriptu. Sećate li se toga? Vi ste rekli da to nije baš ni toliko važno, budući da se tu radilo o ljudima iz OVK.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: U kontekstu odgovora na moje pitanje, te romske izbeglice su mi jasno dale do znanja da se radilo o naoružanim Albancima.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li to znači da se, kako bi to vama bilo praktično, naoružani Albanci mogu prevesti automatski u OVK?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ne, ja to nisam učinio, ja to nisam učinio.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ukoliko želimo da se oslonimo na ovaj dokument koji se nalazi pred Sudom, ta je greška trebala da bude ispravljena, zar ne?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Zato sam i doneo video traku.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Ako pogledamo stranu 30, tu je Abazi, Reza, zatim strana 31, tu smo već imali jednu referencu i kažem vam da u trećem redu reč "OVK" nikada nije spomenuta, zatim sredina stranice: "Odgovori čoveka po imenu Tahiri" i tamo je reč "OVK" jednostavno dodata tekstu. To je neoprostiva greška, zar ne?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ne mogu to da komentarišem, ne znam kako da odgovorim na to.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Lituči, vi kažete da ste ozbiljan istoričar. Potvrdili ste da izvori moraju da se proveravaju, potvrdili ste da je ovo trebalo da bude provereno, a nije bilo provereno. Vi ovamo dolazite sa izveštajem o tome šta je radila OVK, tvrdite da je to transkript onoga šta su drugi ljudi rekli, znali ste da će taj materijal da uđe u spis i sasvim je neoprostivo da niste ispravili ovakve greške kakve sam ja opisao.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da li me pitate ili izjavljujete?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja vas pitam.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: To nije neoprostivo zato što sam doneo video snimke koje sadrže ceo taj razgovor. Da sam pokušavao tu nešto da iskrivim, sigurno ne bih doneo original sa sobom. To je osnova za moje razgovore, to je ono šta smo mi želeli da učinimo i to treba da se uzme kao najvažniji dokaz.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ti ljudi sa kojima ste razgovarali, ko je te ljude pronašao za vas?

SUDIJA ROBINSON: Nisam čuo šta ste želeli da pitate.

TUŽILAC NAJS: Te su ljude pronašli za njega, a on to negira.

SVEDOK LITUČI: Mi smo dovedeni na određeno mesto. Mislite na Rome ili na Egipćane?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Na ovaj deo vašeg izveštaja.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ne, to je mesto gde su živele izbeglice. To je mesto na kom su živeli Romi i Egipćani i pre izbijanja izbegličke krize i zato su te izbeglice tamo i pobegle. Ako pogledate originalne trake i CD ili već šta imate, videćete sami da su ti ljudi došli, oni su čuli da je došao neko iz inostranstva da razgovora sa izbeglicama i oni su se sami pojavili, samovoljno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Na stranici 32 transkripta vidimo da je vaša prevoditeljka sakupljala ljude, išla okolo i sakupljala ih da dođu.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ne, to ne možete da kažete. Gde to vidite?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nije u transkriptu, to je na traci.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ne, ne. Mislim da ne može da kažete da je ona to radila.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Idemo sada na stranu 35. Ovde ćete negde, u prvoj trećini strane, ako imamo kopiju viška mogli bismo to da stavimo i na grafoskop kako bi oni koji prate postupak videli o čemu se radi, dakle vidimo negde u prvoj trećini strane da stoji: "Deca su se probudila po noći, zvali su 'mama, mama', a ne mogu ništa da im dam. Boje se aviona". Ti su avioni dosta važni?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Pokažite mi gde je to.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Trećina strane, prema dole, strana 35.

SUDIJA ROBINSON: Jeste li sigurni? 35?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da, vidim. Kako glasi vaše pitanje?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovde je važno to da se spominju avioni, zato što se avioni povezuju sa NATO.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ja ne mislim da je to baš tako važno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mislite da nije važno? A zašto je to onda dodato, ta osoba ... Čekajte, čekajte da završim. Gospođa Kisić je potrošila ceo vikend preslušavajući trake i ona kaže da na traci niko ne spominje reč "avioni". Prema tome, dodati tu avione je nešto neoprostivo.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Koliko ja shvatam, vaše pitanje je da li je to veoma važno za ovo svedočenje? Ne, nije. Reći ću vam zašto. Reći ću vam o čemu se tu radi. Tu se radi o tome kako su ta romska deca bila progonjena. To su ti strašni zločini. Deca su ubijana, silovana i progonjena, deca.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Strana 37, molim. Treći red. Jedan od vaših kolega kaže: "Zašto mislite da oni to rade?" Beriša odgovara: "Albanski vojnici su nam to uradili zato što mi podržavamo Srbiju, a protivimo se otcepljenju". Koji deo ovoga šta tu stoji je važno? Podržavamo Srbiju ili protivimo se otcepljenju? Ili su ta oba dela važna.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: To je važno, sad ja ne znam šta vi sad ... Možda sad hoćete da kažete da to nije na traci, a ja, naravno, nisam siguran, ovako napamet, da li je to na traci ili ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Itekako ste u pravu da ću sad ja da kažem da jedan deo toga nije, naravno, na traci, a hoću da nam kažete koji su delovi važni. Srbija je važna ili je otcepljenje važno.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Oba.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A zašto je onda neko dodao reči, "mi se protivimo otcepljenju", kad niko to nije rekao?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: To ja ne znam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je to uopšte bio ozbiljan istraživački akademski rad ili politički rad?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ne, ne. To je važno zato što smo

hteli da znamo kakav je bio odnos Roma prema jugoslovenskoj Vladi. I kad su nam Romi rekli da su služili u jugoslovenskoj vojsci ili da su podržavali Jugoslaviju, da su smatrali da je to njihova država i smatrali su da je brane pre bombardovanja, da je onda to važno. Ako je to greška, ja duboko žalim što je do te greške došlo. Ako je to greška. Ali ja ne mislim da to na bilo koji način ugrožava ceo taj intervju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Idemo dalje. Pri dnu strane, otprilike sedmi red od dna, Rakipi kaže: "26. juna smo napustili Kosovo, nakon što nas je OVK isterala iz naše kuće". Ja vam kažem da reč "OVK" nema na traci. Takođe, na stranici 38, 12. red prema dole, Elis kaže, ako dobro izgovaram: "Napustio sam Kosovo 26. juna. Nakon što sam napustio Kosovo, vojnici OVK su uzeli sve". Ni ovde, u originalu, nema reči "OVK". To su greške koje su se dogodile. Reč "OVK" je ubacivana u tekst, iako je u originalu nije bilo.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ne mogu da odgovorim na to pitanje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Časni Sude, sada ne prolazim kroz sve takve tačke. Samo vam nudim jedan opšti pregled. Idemo na stranu 44 kako bismo i pre nego što dođe službeni prevod videli kako su ti razgovori vođeni. Sedam redova na dole, vi kažete: "Hvala, želimo vam sve najbolje". Iako to ne piše u transkriptu, recite jeste li tražili da razgovarate sa nekim kome je ubijen član porodice?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ne znam odgovor na to.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Idemo onda na stranu 47. Već sam rekao da od 47 do 126 nismo čuli nikakvo svedočenje tako da neću time da se bavim. Sada dolazimo na stranu 127. To su oni razgovori vođeni u podrumu hotela. Ti su ljudi dobili zaštitne mere pa nećemo da spominjemo njihova imena, nego ćemo samo da govorimo "Albanac 1", "Albanac 2" i "Albanac 3". Na stranici 127 vidimo raz-

govor sa "Albancem 1". Recite mi, sećate li se kad sam rekao ako imate neki izvor informacija koji je dobar, ali ne baš najbolji, da je ono šta pravi istoričar radi, ode i potraži najbolji izvor i vi ste to prihvatili?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste jutros znali nešto pre nego što je to optuženi spomenuo, odnosno pre nego što je nešto o tome rečeno u ovoj sudnici. Znali ste nešto o tome da su uspostavljeni kontakti, da smo mi u Tužilaštvu uspostavili kontakte sa "Albancem 3". Kako ste vi saznali da smo mi stupili u kontakt sa "Albancem 3"?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ali ja to nikad nisam rekao. Ja ne znam o čemu govorite.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi kažete da ne znate da je jedan od naših istražitelja razgovarao sa "Albancem 3"?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: To sam čuo da ste rekli ovde u sudnici prošle nedelje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I nemate nikakva druga saznanja o tome?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da, naravno da nemam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu, ne mogu sada da proverim transkript u vezi sa ovim ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, imajte na umu da tužilac neće time da se bavi. On neće dalje da ide tom linijom, pa onda ne morate da govorite o tome.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Dobro.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Na stranici 127 je razgovor sa “Albancem 1”. Otprilike na polovini strane vi pitate: “Da li je ta politička stranka učestvovala na prethodnim izborima?” Časni Sude, ukoliko mi se ne kaže drugačije, meni se čini da nije sada potrebno da pređemo na privatnu sednicu, da se pročita ovaj odgovor. U svakom slučaju znate da sam ja stupio u kontakt sa ovim čovekom prošle nedelje, pa ću sada da pročitam njegov odgovor. U odgovoru stoji sledeće: “Ne, to je nova politička stranka, formirana tek prošle godine, tako da još nismo učestvovali na izborima. To je bila jedina albanska stranka koja je podržala Vladu i naš politički stav bio je da Kosovo i Metohija moraju da ostanu u Jugoslaviji, da organizujemo humanitarnu pomoć za ljude i da se protivimo otcepljenju”. Možete li da mi objasnite, ako je to tako, zašto je taj odgovor potpuno netačno transkribovan i to na dva načina. Prvo, nigde u originalu nema spominjanja protivljenju otcepljenja i drugo, ono šta se zapravo čuje na traci je to da je to bila jedina politička stranka koja je ostala uz ljude tokom vazдушnih udara NATO. Niko nije rekao ništa o tome da je ta stranka podržavala Vladu. Recite mi, ovo je ozbiljan akademski rad, zašto su se u njemu našle ove dve ozbiljne greške?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ne mogu to da objasnim.

SUDIJA KVON: Gospodine Najs, koliko se ja sećam prevodilac je u filmu rekao “predsednik Milošević”, a ne “Vlada”. Znači albanska stranka podržavala je predsednika Miloševića.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Najs i ja sam to primetio.

SUDIJA KVON: Ja sam želeo da pitam svedoka zašto je došlo do te promene?

prevodioci: Tužilaštvo nije uključila mikrofona.

TUŽILAC NAJS: Različite uši čuju različite stvari izgleda, ali ja neću

da osporavam ovo šta ste vi čuli i da je to možda nešto drugo, a i to bi trebalo da se objasni. Da li želite da postavim to pitanje ili vi želite da postaviti to pitanje?

SUDIJA KVON: Izvolite vi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Lituči, postoje dve mogućnosti: prvo, da nigde nije spomenuta Vlada niti predsednik Milošević i druga mogućnost je da je spomenut predsednik Vlade, a da je to onda pogrešno prevedeno u podršku Vladi. Možete li da nam objasnite zašto je došlo do tih izmena?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ne, ne mogu, ali želeo bih da kažem da ako ovde stoji da oni podržavaju predsednika Miloševića, da je to onda u suštini isto kao i da podržavaju Vladu u ovom slučaju.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, uz vašu dozvolu, idem dalje.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sada stranica 128. Da se podsetimo: to je sastanak održan u podrumu jednog hotela i ljudi su svi sedeli oko stola, tamo je bilo i drugih ljudi i poslednji red ... Ne, to ne bi trebalo da ide na grafoskop. Pitanje: "Koliko je ljudi isterala OVK", odgovor, "oko 150.000 Albanaca". Međutim, ako slušate traku čućete da je neko drugi, sa strane, oko stola, spomenuo taj broj, zar ne? I onda je osoba koja je odgovarala na vaša pitanja sama rekla taj broj.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Gospodine Najs, jedina ispravna stvar koju možete da učinite je da pogledate traku. Ako vas zanima istina, treba da slušate traku.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sećate li se da sam vas pitao o tome koje su prednosti toga da se ljudi intervjuišu jedan po jedan. Vi ste bli tamo, zar ne?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kakva je vrednost razgovora kada neko sedi sa strane i kaže "150.000" i onda čovek koji odgovara na pitanje ponovi tu brojku i kaže "150.000"? Da li se nešto tako dešavalo u vašem razgovoru?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ne, ne, to je pogrešan transkript.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li razumete šta vam kažem? Ja vam kažem da je neko drugi spomenuo tu informaciju i onda je čovek koji je odgovarao to pokupio i ponovio, ali to onda nije njegov odgovor, nego je to nešto šta je rekao neko drugi. Jeste li vi tako vodili te vaše razgovore?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Vi brkate ono šta se dogodilo u procesu transkribovanja, sa procesom samog razgovora. Vi izobličujete istinu. To nije ono šta se dogodilo. Ja nisam rekao ono šta je rekao neko u gomili, već sam upravo zato i doneo video traku u sudnicu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pređimo na stranicu 132, to je "Albanac 2", a na pola stranice opet: "Da li vam je bilo ko na Kosovu pretio?", odgovor, "da, zato što sam podupirao", tu stoji, "Jugoslavija", "i protivio sam se secesiji". Ja ponovo kažem da na video snimku nema spomena secesije. Da li dozvoljavate tu mogućnost da ko god da je transkribovao, da je dodavao ono šta piše o secesiji, protivljenju secesiji?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da li ja dozvoljavam mogućnost te hipoteze? Pa pretpostavljam da da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pa vi ste u boljem položaju da ocenite to, vi ste snimili tu traku, vi govorite srpski, dakle vi ste odgovorni za ceo taj proces. Da li se vi slažete sa tvrdnjom da je dodavano to da se ljudi protive secesiji?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Pretpostavljam da moram da dozvolim tu mogućnost. Vi me pitate stvari za koje nisam siguran.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Još dva primera, pa ćemo da zaokružimo tu temu. Sada idemo na stranicu 138. Sada se razgovora sa "Albancem 3". Možda bismo trebali da pogledamo stranu 133 pre ovoga. Tu se još uvek razgovara sa "Albancem 2", a na sredini stranice je pitanje: "Pod kojim uslovima mislite da biste mogli da se vratite na Kosovo?", odgovor, "ako se naša vojska i policija vrata na Kosovo, mi ćemo se vratiti istoga dana". Ako je čovek rekao kako se čuje na tonskom snimku "kada tamo bude sigurno da se živi i radi, ja ću da se vratim", možete li da objasnite zašto je dodato ono o vojsci i policiji?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ja sam smatrao da je on to zaista rekao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Stranica 134, pri dnu stranice, "Albanac 3". "Albanac 3" je opisan kao izdajnik, a to je potvrdio i sam optuženi, međutim ovde stoji da je on bio trgovac. Možete li da objasnite kako se reč "izdajnik" našla ovde?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Mogu. Budući da je o tome bilo reči prošle nedelje, mislim da mora da se dogodilo sledeće. To je verovatno bio problem ili kod prevoda za vreme intervjua ili za vreme transkribovanja intervjua. Onaj ko je transkribovao intervju je čuo reč "traitor", dakle "izdajica", a, u stvari, je reč bila "trader" (trgovac), a ne "traitor", pa je ta osoba jednostavno pogrešno čula. Ja nagađam da se to dogodilo, mada ja nisam to transkribovao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tri ili četiri reda gore iznad toga stoji: "Do NATO bombardovanja ja sam voleo i simpatisao demokratiju SAD".

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Na kojoj je to stranici?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Naravno na istoj stranici, samo nekoliko redova gore. Dakle, "do NATO bombardovanja ja sam voleo i simpatisao demokratiju SAD". Ako se na tonskom snimku čuje da je on rekao "do nedavno sam voleo i imao simpatije za demokratiju SAD", zašto je to izmenjeno da glasi "do NATO bombardovanja"?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ne znam odgovor na to pitanje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I, konačno, idemo na stranu 135, ovde je još uvek reč o "Albanac 3". Na pola stranice vidimo ovo. "Znate kojim se metodama mučenja koristila OVK?" "Albanac 3" odgovara: "Šta više hoćete? Oni ubijaju ljude, oni ih dave i muče". Ubijaju ih davljenjem i mučenjem. Da li postoji neki razlog zašto bi se dodale te reči koje uopšte nisu izrečene?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Sećam se da je ovo bila geška.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi se sećate da je ovo bila greška?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da, jer sam ... Ja se sećam da je on rekao: "Šta još hoćete, oni ubijaju ljude". Ali kad sam preslušavao trake u hotelu prošle nedelje i kad sam to gledao, video sam da se ovo ovde nalazi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle da se greška nalazi tu unutra?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To su vrlo dramatične reči, "oni ubijaju ljude davljenjem i mučenjem". Zar niste smatrali da vam je dužnost da ispravite materijal koji se prezentuje Sudu?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Naravno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pa zašto ste onda prezentovali te materijale?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ja sam doneo trake.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Lituči, videli ste kakva je zbrka nastala sa trakama. Vi ste znali da će da se prezentuje i ovaj štampani dokument.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Nije trebalo da dođe do zbrke sa trakama. Trake su u dobrom stanju. Čini se da su sada u puno lošijem stanju nego što su bile kada sam ih doneo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ali ovaj dokument, zbog metode kojom je pripremljen, nije pouzdan dokument i vaši današnji metodi to pokazuju. To nije materijal na koji bi trebalo da se oslanja ozbiljan istoričar, zar ne? Taj materijal ima nedostatke.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ima nedostatke, ali je ipak ispravan. On tačno pokazuje u celini šta su govorile izbeglice.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sada ću da pređem na druge nedostatke vašeg intervjua i kažem vam da ono šta ćete da vidite je istraživanje koje mora da se posmatra objektivno. Jeste li me čuli?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Jesam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dokumenti su zaštićeni, pa ne možemo da ih stavimo na grafoskop. Uz dozvolu Suda, ja ću na javnoj sednici da govorim o njima, jer mislim da je to prikladno i pitaću svedoka, on ima pred sobom dva dokumenta, jedan je izjava gospodina Sača (Jonathan Sutch) i molim da mu se to prvo pokaže. Vi se slažete, zar ne, gospodine Lituči, da informacija iz druge ruke, to jest informacija o tome kada "A" kaže ono šta je rekao "B", da to nisu jednako vredne informacije kao informacije iz prve ruke, gde čujemo ono šta je rekao sam "B"?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Naravno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovde imate izjavu istražitelja koji je kontaktirao sa "Albancem 3". Pogledaćemo samo jedan odlomak. Pogledajte dno prve stranice, videćete odlomak, nećemo da izgovorimo ime te osobe koja kaže ... Ta osoba je rekla da bez razlike "Albanac 1" ...

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Koji je to odlomak?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To je na dnu prve stranice. Dakle, "Albanac 3" kaže da je još jedna osoba bila prisutna kao i osobe iz srpskog MUP-a u civilnoj odeći. On se ne seća da su policajci bili prisutni na intervjuu u hotelu "Prag". On veruje da su ga identifikovali kao subjekta intervjua. Dakle, ako vi pažljivo pročitate te

redove, tu postoji dvosmislenost. Bili su prisutni policajci, ali se on ne seća da su oni bili prisutni u hotelu "Prag". Da li se slažete da bi bilo prikladno uzeti izjavu i otkriti tačno šta je ta osoba htela time da kaže?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Mislim da je to u redu, ali ovo nije istina.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu, pogledajmo sada sledeću izjavu, imajući na umu da nećemo da identifikujemo tu osobu. Ti odlomci imaju brojeve i, kao što vidite, po imenu na dnu ...

SUDIJA KVON: Možemo li da dobijemo taj dokument?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, odmah. Vidite da je izjava data 13. marta, da je to intervju, da se vidi ko je vodio razgovor, sa kim se razgovaralo, ko je bio prevodilac, to je intervju gde je osoba bila nasamo, dakle i onaj koji ispituje i onaj koji odgovara su bili sami sa prevodiocem. Osoba koja je intervjuisana je "Albanac 3", objašnjava sledeće: "28. juna 1999. godine zgradu je napalo mnogo kosovskih Albanaca, a istovremeno su NATO snage ušle u zgradu. Situacija je postala haotična. Ja, zajedno sa", neću reći sa kim su otišli uz pomoć drugih. "Tog dana sam otputovao u Beograd gde sam ostao do kraja avgusta 1999. godine". A zatim opisuje kako se ta osoba vratila na Kosovo i stvari koje se tiču porodice te osobe. U odlomku broj 4 stoji nešto o zaposlenju te osobe, a u odlomku 5, kaže: "Sećam se da sam učestvovao u mnogim intervjuima za vreme boravka u Beogradu, ali ne mogu da se setim svakog od njih pojedinačno. Intervjui su bili o NATO agresiji, njenim posledicama, zašto kosovski Albanci napuštaju Kosovo i podupiru politiku Miloševića o Kosovu. Ne znam ko je organizirao te intervjuje, ali znam da su organizovani uz odobrenje beogradskih vlasti, verovatno u svrhu propagande". Naravno da su vaši intervjuui vođeni uz odobrenje beogradskih vlasti.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ne ovi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A šta je sa vašom saradnjom sa ministarstvom?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Kojim ministarstvom? Komesarijat za izbeglice nije organizovao te intervjuje. Ja se izvinjavam, ali ova izjava nije tačna, ona nije istinita.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nije istinita ili nije tačna.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Pa nije tačna. On ovde kaže, u toj izjavi, ako mogu da se na to vratim ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mi ostajemo pri ovoj izjavi.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da, ali on tu kaže: "Ne znam ko je organizovao razgovore, ali sam znao da su vođeni uz odobrenje beogradskih vlasti i verovatno u svrhu propagande". Pa to nije tačno i ja se pitam je li to možda rečeno pod pritiskom.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A koga vi optužujete da je vršio pritisak?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ja to ne tvrdim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste rekli da se pitate da li je to izjavio pod pritiskom.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Možda je bio pod pritiskom i pod pretnjom da će da bude bačen vukovima.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kojim vukovima i ko će ga baciti vukovima? Vukovima OVK? To je osoba koja je intervjuisana u vezi sa vašim svedočenjem, gospodine Lituči.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ali to šta on kaže nije istina, to nije tačno, u to sam siguran.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: On kaže: "Te razgovore su uopšteno vodili srpski novinari". Pređimo sada na odlomak broj 6. "Sećam se posebno jednog intervjuja, posebno negde u julu i avgustu 1999. godine koji se odigrao u podrumu hotela 'Prag' u Beogradu

i koji je vođen na engleskom jeziku. Ja sam odgovarao na pitanja na srpskom putem prevodioca. Istovremeno je novinar vodio razgovor sa 'Albancem 1'. Intervjui su održani u istoj sobi gde smo se svi nalazili, a mi smo odgovarali na pitanja jedan po jedan". To je tačno, zar ne?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da, to je tačno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A zatim se bavi brojem 2 i okolnostima broja 1. "Intervju je vodio muškarac novinar koji je govorio engleski, u prisustvu kamermana i prevodioca koji je prevodio na srpski i engleski. Ne sećam se imena novinara koji je govorio engleski, čak kad bi mi istražitelj Suda rekao ime ja ne bih mogao da potvrdim da je to tačno. Možda bih mogao da prepoznam tu osobu kad bih je video, ali želeo bih da naglasim da nisam dao ni jedan drugi intervju osim ovoga. U hotelu 'Prag' u Beogradu bili su prisutni policajci srpskog MUP-a u civilnoj odeći i u uniformi". Zastavimo se ovde. Verovatno ste pročitali dalje, mi ćemo doći na to, ali sada ćemo da se zastavimo. U redu broj 3 spominje policajce. Oni su bili tamo zar ne?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ali oni nisu bili u podrumu za vreme intervjuja?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle to je objašnjenje, zar ne?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da, da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I to je onda ispravna metoda istraživanja koja objašnjava dvosmislenost time što se poziva na ispravan izvor.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Drago mi je da smo pojasnili ono šta sam ja rekao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I to pokazuje vrednost ispravnih metoda istraživanja?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Došli ste do istog zaključka kao i ja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: “Pretpostavljam da sam identifikovan kao subjekt intervjua zbog svoje etničke pripadnosti.” Pročitajte dalje.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da, on se sam tako identifikovao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kako je on došao do hotela “Prag?”

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Znae, to ne znam. Znam samo kako sam organizovao taj intervju, ali ne znam kako je on došao do hotela.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Neko je u vaše ime njega ciljao kao potencijalnog subjekta za intervju?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ciljao? Ne, to nije tačno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U paragrafu 11 stoji: “Želeo bih da kažem da sam uvek odgovarao na pitanja na onaj način na koji bi od mene očekivale vlasti u Beogradu”. Možete li da mi objasnite zašto se smejete tome?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Pa to je apsurdno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A zašto bi bilo smešno ako je jedan izbeglica u stanju da kaže tako nešto, u državi kao što je bila srpska?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Pa to je apsurdno, ako pomislite da je otac tog čoveka ubijen i da ga je ubila OVK. Kako bi bilo moguće da mora da se sili da govori istinu. Njega je sililo na to njegovo životno iskustvo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Izbeglice u Beogradu su se u to vreme nalazile u neprijateljskom okruženju?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ne, ne, to je tačno, to je netačno, to je laž.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vlast nije bila prijateljski raspoložena

prama takvim izbeglicama?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ne, ja ne verujem da je to istina, ja verujem da mu je to upravo spasilo život, što je mogao da pobegne toj Vladi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle, kad ga neko intervjuiše o tome, vi mislite da je ispravno da se tome smeje?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ne, ja sam se smejavao vama, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da vidimo čemu ste se tačno smijali. Dijalog je išao ovako: "On je bio ciljan", vi ste rekli "ne", onda sam ja citirao odlomak 11, citirao sam šta je rekla osoba koja je intervjuisana, došao sam do reči "beogradske vlasti" i onda sam zastao, jer ste se vi smejali. Objasnite mi, gospodine Lituči, budući da ste vi ponudili te informacije, zašto mislite da je prikladno smejeti se meni kada ja bukvalno čitam reči nekoga ko je prošle nedelje intervjuisan u pažljivo odabranim okolnostima povodom vašeg svedočenja?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ja mislim da ova izjava nije tačna, da je to izobličjenje onoga šta se dogodilo, jer sam ja bio tamo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle, vi se smejete izjavi i osobi sa kojom se razgovara?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne smejete se meni?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Vi ste onaj ko je rekao da su to beogradske vlasti ... Dobro, vi ste možda čitali iz te izjave, ali ja ne mogu da prihvatim da je ovo istina, ovo mora da bude laž.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Lituči, vaša pristrasnost je takva da biste se smejali i izbeglici?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi, kao ozbiljan istraživač, ako neko sa kim ste razgovarali kaže nešto drugačije od onoga šta je rekao

vama i objašnjava zašto sad govori drugačije, da li vi to onda uzmete u obzir?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Naravno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ili se tome jednostavno smežete i to odbacite.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: To nije tačno. Ne, to nije tako.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ponovo ću da pročitam istu rečenicu i molim vas da odgovorite kako smatrate da je prikladno: "Želim da kažem da kao i kod svih razgovora, odgovarao sam na sva pitanja na onaj način koji bi od mene očekivale beogradske vlasti koje su odobrile taj intervju i ne bih ni na koji način kritikovao srpsku Vladu. Uvek sam imao na umu, za vreme intervjua, da je moja porodica ostala na Kosovu, iako je ona sada bilo pod zaštitom NATO, odnosno UN, ali još važnije, ja sam bio u Beogradu i bilo kakve negativne izjave o Vladi, kao i podrška NATO bi, po mom mišljenju" i onda on izlaže koje bi bile posledice po njega i po druge. Objašnjava u paragrafu 13 da mu niste vi prišli, niti bilo ko, sve dok mu nismo mi prišli. Spreman je da svedoči. Časni Sude, ovo je objašnjenje i tu je mala promena od one izjave Sača i Pretresno veće će da vidi da u odlomku 14 postoji šire objašnjenje njegovog stava. Gospodine Lituči, vi ste postavljali pitanja tako da su oko vas sedele vaše kolege, imali ste nepouzdanog prevodioca, a radili ste u okolnostima koje bi dovele do nepouzdanih odgovora onih sa kojima ste razgovarali.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle, sve u vezi sa "Albancem 3" i sve u vezi tih okolnosti i transkripta pokazuje da ovo nije pouzdan dokument?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ne, to nije tačno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja razumem vaš stav. Vi niste nikada

intervjuisali one ljude koji su bili u Albaniji ili Makedoniji i koji su napustili Kosovo u periodu pre ili za vreme NATO bombardovanja?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ne, ja sam intervjuisao samo izbeglice Rome u Srbiji i na Kosovu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dali ste jednu primedbu i sada sam na svojoj zadnjoj temi, o onim Srbima koji su otišli iz Krajine i vi to vrlo dramatično opisujete i došli u Beograd. Da li znate da su mnogi od njih bili odmah prisiljeni da odu na Kosovo, bez ikakvog saosećanja beogradskih vlasti?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ja to ne znam zasigurno, jednostavno ne znam da odgovorim na to pitanje.

TUŽILAC NAJS: Hvala.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, imate li dodatnih pitanja?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Samo nekoliko koje se tiču ovog trećeg, trećeg Albanca koji je, evo vidimo, čak i neku izjavu dao.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, želite li da ponudite ove dokumente kao dokaze, da se usvoje u spis?

TUŽILAC NAJS: To je vrlo teško pitanje u ovom trenutku. Voleo bih da Pretresno veće razmotri dve stvari. Prvo, ako će da se usvoje bilo koji delovi ovog dokaznog predmeta, Pretresno veće treba da uzme u obzir Pravilo 95 koje kaže da dokazi nisu prihvatljivi ako su dobavljeni načinom, odnosno metodama koje bacaju značajnu sumnju na pouzdanost ili bi ozbiljno narušile verodostojnost tog dokumenta. Naravno, Pretresno veće je čulo o tom dokumentu i čulo je šta je sam svedok rekao o transkriptu. Pretresno veće može da se osloni na snimak, ali ako Pretresno veće samo delomično prihvata taj dokazni predmet, a ne u celini, onda bih ja naravno

zahtevao da se i ova izjava koja je uzeta prihvati u spis, ali znam koja je praksa Pretresnog veća, obzirom na jednog ranijeg svedoka. To je nešto šta pokušavam da rešim. Naravno, ne skrivam da će vama uskoro stići pisani podnesak, nadam se do sutra, ali ne želim da budem nedosledan.

SUDIJA KVON: Transkript je već prihvaćen.

TUŽILAC NAJS: Verovatno jeste, časni Sude, ali siguran sam da odluke uvek mogu da se izmene, o prihvatljivosti dokumenata, ali na Sudu je da o tome odluči.

SUDIJA ROBINSON: U redu, gospodine Najs, čujmo dodatno ispitivanje. Imajte na umu da prekidamo u 14.20.

DODATNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, pokušaću da ne zadržim gospodina Litučija za sutra. Gospodin Najs je dao dva dokumenta. Jedan je, nema potrebe da se ime prećutkuje, to je Sač, Džonatan Sač koji je napravio razgovor sa "Albancem 3" i gde na dnu prve stranice na koju vam je ukazao gospodin Najs, piše, da preskočimo ovo šta kaže da je taj gospodin, druga ličnost takođe, bitna ličnost, je li, sa Kosova, Albanac: "Kao i policajci Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije u civilu". Ovde, dakle, istražitelj tvrdi da mu je rekao taj "Albanac 3", vrlo decidno, o prisustvu policajca za vreme intervjua. U tački 10 njegove izjave koju su vam maločas citirali ...

SUDIJA BONOMI: Vi ste pogrešno predstavili sadržaj ove izjave. Sač u ovoj izjavi dalje jasno kaže da niko od policajaca nije bio prisutan prilikom obavljanja intervjua u hotelu "Prag". To je jedino šta nas zanima, situacija je već jasna. Svedok nije tvrdio da je policija bila prisutna prilikom davanja tog intervjua.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Izvinite, gospodine Bonomi, možda ja nisam razumeo ovo šta piše. Ovde se kaže: "Da je taj čovek obično bio prisutan razgovorima kao i policajci Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije u civilu". Ovo čitam ono šta piše na dnu strane izjave gospodina Sača. Ja ništa nisam tvrdio, nego sam samo pročitao. Pročitajte i vi, to je na dnu strane izjave gospodina Sača. Poslednji pasus.

SUDIJA BONOMI: Ali pročitajte sledeću rečenicu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sledeća rečenica nema veze sa prisustvom. "On se ne seća da je policija bila prisutna tokom intervju u hotelu 'Prag'." To je vezano sa ovim "njega su identifikovali kao čoveka pogodnog za intervju zbog njegove nacionalnosti, kombinovano sa činjenicom čime se on bavi ". Prema tome, to je, valjda, jasno. Ovde kaže u tački 10 svoje izjave: "U hotelu 'Prag' bilo je uniformisanih i u civilnoj odeći policajaca srpskog Ministarstva unutrašnjih poslova. Ali oni nisu bili prisutni u podrumu tokom intervju". Dakle, ovde se vidi da ... Ja imam pitanje za gospodina Litučija. Gospodine Lituči, da li na trakama ovim opširnim koje ste dali i koje su predate ovde, postoji neki snimak gde se vide svi prisutni u prostoriji? Da li možete da se setite? Ja, na primer, ne mogu, ali zato pitam vas.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da, da, ima, ima. Kamera "švenka" sa desna na levo pri kraju intervju. Ona ne "švenka" sa leva na desno, nego "švenka" sa desna na levo pri kraju intervju i tu se vide Romi u levom uglu sobe. Toliko se sećam, vidim se i ja kako vodim intervju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A kakvog smisla, po vama, ima pominjanje mogućnosti, ja baš naglašavam reč "mogućnosti", da neki policajac u civilu je negde u jednom velikom hotelu? Da li to govori o nekom prisustvu policije ili da se može naći policajac u civilu u nekom velikom hotelu, kao što je "Prag"?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: To mene pitate?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je vas neko, da li je vama neko rekao, "evo ovde su policajci u civilu", jeste li vi imali neku predstavu da ima neki policajac u civilu?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ne, ne, zato se to meni i čini apsurdnim, jer mi nismo znali ni za kakvog policajca bilo gde u blizini, čak ni u tom hotelu ili čak ni na ulici. Ko zna gde je sve bilo policajaca. Negde u gradu ih je bilo, valjda, ne znam, ali ne u hotelu, odnosno ne u toj sobi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U toj sobi svakako nije, to tvrdite, je li tako? A da li je bilo u hotelu, to ne znate. Je li tačno ili ne?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da, tako je. Ne znam, ja nisam video ni jednog policajca, niti da ulazi u hotel, niti da izlazi iz hotela. Prema tome, koliko ja znam, a znam da nikog takvog nije bilo u sobi, niti sam video nekog da ulazi i izlazi iz hotela, nekog koga bih mogao da identifikujem kao policajca. Uopšte, cela ta ideja da su sa nama bili policajci dok smo obavljali intervjue mi je potpuno bizarna.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, pogledajte sada, molim vas, tačku 12. On kaže: "Uvek sam tokom intervjuja imao na umu da je moja porodica ostala na Kosovu, iako je ono sada bilo pod zaštitom NATO, odnosno UN".

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da, našao sam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Tačka 12.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle on govori da mu je porodica ostala na Kosovu. "Ali još važnije je to da sam bio u Beogradu gde bi svaka negativna izjava prema Vladi ili izjava podrške NATO mogla, po mom mišljenju, da dovede do ozbiljnih poteškoća za mene i moju porodicu" odnosno do ozbiljne štete. Da li je moguće

da ako mu je porodica na Kosovu, ono šta on govori o NATO bombardovanju može da ...

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Ne, to je nelogično. To je nelogična izjava. Sasvim nelogična. Da li da objasnim zašto?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo izvolite.

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: On je pobjegao sa Kosova pred terorom OVK. Prema tome, ako je postojala mogućnost da njemu pretnju predstavlja jugoslovenska država, pa zašto bi on onda pobjegao iz terora u tu državu koja mu je pretila?

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, moramo da budemo disciplinovani u ovoj sudnici i moramo da završimo, jer će uskoro da započne jedno drugo suđenje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Dobro to ... Moram još jedan minut da upotrebim.

SUDIJA ROBINSON: Ne, bojim se da će se svedok morati da se vrati.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa nemojte da ga ...

SUDIJA ROBINSON: Dobro, hajde, jedan minut.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Evo, jedan minut. Tačka 7, vi ste juče ...

SUDIJA ROBINSON: Jedan minut, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala. Na istom dokumentu, tačka 7, vas su juče pitali na osnovu čega tvrdite da je ovaj "Albanac 2" ubijen, ovaj broj 3 kaže: "On je ubijen 2003. godine u selu Glođane (Gllogjan), opština Štimlje (Shtime)". To vam je poznato, dakle na Kosovu?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I sada, konačno, kako objašnjavate ovo u tački 14, gde on, samo ću drugi deo da pročitam zbog vremena: "Kažem da bi mi bilo" govori o ovom video materijalu njegovog intervjua i kaže: "Bilo bi mi draže da se to obelodani na privatnoj sednici zbog bezbednosti moje porodice koja sada živi na Kosovu. Inače nemam drugih prigovora da se ta izjava obelodani". Prema tome, da li on ovde takođe insistira da ovo bude na privatnoj sednici ili bismo mi mogli, ja to pitam i vas, gospodine Robinson, da pustimo to na otvorenoj sednici da se vidi, ako se ne protivi gospodin Najš, pošto on kaže: "Inače nemam drugih prigovora o obelodanjivanju"? Smatram da ovo šta govori o sigurnosti svoje porodice je dovoljno ozbiljan razlog. I na tome neću insistirati, naravno. Da li je on i jednu jedinu reč svog intervjua porekao u izjavi? Da li je porekao i jednu jedinu reč intervjua koji je prilično dug? Da li ste to mogli da nađete u ovom njegovom, u ovoj njegovoj izjavi?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Nije porekao ništa u svom intervjuu.

TUŽILAC NAJŠ: Nema nikakvog razloga da se postavlja to pitanje, jer u ovoj izjavi on nije pitan o sadržaju, nego o okolnostima intervjua.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, vaše poslednje pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je ovaj "Albanac 3" bio od intervjuisanih onaj koji je davao najduže odgovore, sa političkim objašnjenjima, iako vi niste insitirali na tako dugim odgovorima?

SVEDOK LITUČI – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Hvala, gospodine Lituči.

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Lituči, time je vaše svedočenje završeno. Hvala vam što ste došli da svedočiti na Međunarodni sud. Sada završavamo sa radom, a sutra ćemo da se bavimo dokaznim predmetima.

ADVOKAT KEJ: Molim dokazni broj za tabulator 1 i tabulator 2. Tabulator w je ispao, onda za tabulator 1, mislim da nismo dobili dokazni broj.

SUDIJA ROBINSON: Hajde da o tome govorimo sutra, jer ćemo inače stvarno jako zakasnuti. Nastavljamo sa radom sutra ujutro u 9.

Fond za humanitarno pravo